





De Bieb deelt toekomst

Beleidsplan 2025–2028



de Bibliotheek Utrecht

Dit is de bibliotheek van Ramses



Boeken die ik geleend heb om thuis te lezen, lees ik alsnog in de Bieb. Thuis is het te stil. Met een beetje afleiding kan ik beter lezen. Wat ik lees? Nu toneel, maar ook wel eens stripboeken.

Voorwoord

30 SEPTEMBER 2024 — Een tijdje geleden hoorde ik filosoof en psychiater Damiaan Denys spreken. Hij schetste een beeld van een ‘gelukkig en gestoord’ Nederland. Als land staan we op de zesde plek in het World Happiness Report. Tegelijkertijd krijgt de helft van alle Nederlanders ooit last van angst, depressie, verslaving, stress of eenzaamheid. Denys komt tot twee conclusies: *grip* op de complexe wereld waarin we leven is nodig, maar *begrip* voor elkaar is minstens zo belangrijk. En: de norm is *welzijn*, maar het begint met *er zijn*.

De Bibliotheek Utrecht gaat over alle vier: over grip, begrip, welzijn en er zijn. We helpen mensen met het ontwikkelen van lezen, schrijven, digitale vaardigheden en weerbaarheid. Zodat ze mee kunnen doen in onze maatschappij. We zijn er ook om hen op andere vlakken te helpen ontwikkelen en hun verbeelding te voeden. En om elkaar te ontmoeten, van elkaar te leren, verschillen te leren waarderen en ons samen in te zetten voor onze gemeenschap. Ondertussen mag je er bij ons ook gewoon zijn, zonder dat je iets moet of er iets van je wordt verwacht.

Onze bezoekers ervaren de bibliotheek als een veilige plek. Een gevoel dat vaak stevig wortelt in hun kindertijd. Dat is goud waard in een tijd waarin we meer verwijdering en wantrouwen ervaren. Dit DNA koesteren en beschermen we dan ook. En we verstevigen het. Door Utrechters de ruimte te geven er ook zelf hun plek van te maken. Door te delen dus. Want de bibliotheek is een basisvoorziening voor iedereen. We doen graag een stapje extra voor mensen die dat nodig hebben. Maar het blijft van belang dat álle Utrechters zich er thuis voelen. Alleen dan blijft de bibliotheek een plek waar we allemaal samen (be)leven.

Laatst was ik op een woensdagochtend in de Bibliotheek Kanaleneiland. In de ene hoek las een schrijfster voor uit haar boek aan een groep moeders

en spraken ze over het belang van voorlezen aan kinderen. In de andere hoek kregen senioren les in digitale vaardigheden. Verderop had een groep mbo-studenten met een vluchtelingenachtergrond extra taalles en zaten studenten te werken. Aan de leestafel dronken mensen koffie. En toen ik naar buiten liep, kwam er een schoolklas binnen. In één oogopslag kreeg ik een inkijkje in al die levens, die zich op andere momenten gescheiden van elkaar afspelen. Onze bibliotheken zijn de dorpspleinen van de stad.

We hebben inmiddels bijna 100.000 leden en telden 2,2 miljoen bezoeken in 2023, waarvan steeds meer van niet-leden. Dat zo veel Utrechters van alle leeftijden en achtergronden ons weten te vinden, is de reden dat voor tientallen organisaties in de stad de bibliotheek een waardevolle plek is om activiteiten te organiseren. Daar werken we graag aan mee. Waardoor we nu een belangrijke, domein-overstijgende schakel zijn in de educatieve, sociale en culturele ecosystemen van de stad. De komende jaren willen we onze rol in die ketens scherper definiëren. Zo werd onze bijdrage aan het onderwijs de afgelopen jaren duurzamer met de introductie van ‘de Bibliotheek *op school*’. Al op achtenveertig scholen werken we samen aan taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid van kinderen en jongeren.

Ons programma en dat van partners heeft een stevig fundament nodig. Twee aspecten daarvan benadrukken we in dit plan: ons team en ons netwerk van fysieke bibliotheken. Voor beide geldt dat we voortdurend in de kwaliteit ervan moeten investeren. Zo kunnen we in onze missie blijven slagen en goed aansluiten bij wat de stad van ons nodig heeft.

Dit beleidsplan is in eerste instantie geschreven als subsidieaanvraag voor de gemeente Utrecht. Tegelijkertijd is het ook een leidraad voor onze organisatie. Én het geeft anderen, die meer over ons willen weten, inzicht in wat de bibliotheek doet en welke keuzes we maken. De rode draad is dat we verder gaan op de weg die we de afgelopen jaren zijn ingeslagen en daarin van nog meer betekenis worden voor Utrechters. De vraag aan openbare bibliotheken is groot en groeit. De steun en de betrokkenheid van de gemeente Utrecht onderschrijft dit. Dat geldt ook voor het Rijk, dat in 2027 een zorgplicht voor gemeenten wil invoeren. De komende jaren werken we hier met inzet en plezier aan. Uiteraard kunnen en willen we dit niet alleen. Dus: doe je mee?



Namens alle medewerkers,
vrijwilligers en de Raad van Toezicht,

Deirdre Cesaro

directeur-bestuurder de Bibliotheek Utrecht

Inhoud

Vooraf
Voorwoord
Leeswijzer

1

Onze context

→ Terugblik
→ De wereld om ons heen
→ Onze kaders



2

Onze koers

→ Ons DNA
→ Onze impact
→ Onze kernwaarden
→ Onze positionering





3

Onze plannen

→ Onze ontwikkeling in vijf ambities
→ Onze impactdoelen
→ Ons fundament
→ Monitoring en verantwoording

Bijagen
Eindnoten
Verandertheorie
Gesprekspartners

Leeswijzer

In dit beleidsplan beschrijven we onze missie, welke impact we willen maken en welke activiteiten we hiervoor ondernemen in 2025-2028.

1

Onze context

Eerst kijken we terug: welke ontwikkeling maakten we de afgelopen jaren door? Dan beschrijven we relevante ontwikkelingen in de wereld om ons heen en in onze groeiende stad. Vervolgens schetsen we de kaders die we van de overheid meekrijgen.

2

Onze koers

In het tweede deel gaan we in op het DNA van de Bibliotheek Utrecht. We steunen op ruim 130 jaar geschiedenis en ervaring. Samen met de kaders en ontwikkelingen bepalen die onze missie en impactdoelen, hoe we hieraan werken en hoe we die uitdragen.

3

Onze plannen

Daarna blikken we vooruit op onze inzet in de jaren 2025-2028. We schetsen welke ontwikkeling we in die jaren willen doormaken en welke specifieke activiteiten daar in de eerste één tot twee jaar bij horen. We sluiten af met een overzicht van de kwantitatieve indicatoren, waarmee we onze voortgang meten. Voor 2026, 2027 en 2028 gaan we jaarlijks bondig onze doelen en activiteiten in een jaarplan omschrijven, met dit beleidsplan als basis. We verantwoorden onze inzet na elk jaar in een jaarverslag en -rekening.

Dit is een interactieve PDF

Deze iPDF is makkelijk navigeerbaar en goed te lezen op zowel smartphone, tablet als desktop. Daarmee willen we het gebruik van papier en printer zo veel mogelijk voorkomen. Wil je deze iPDF of een gedeelte ervan toch graag afdrukken? Dat kan op A4. Afdrukken in zwart-wit is milieuvriendelijker dan in kleur.

1

Onze context

- Terugblik
- De wereld om ons heen
- Onze kaders



INTRODUCTIE DEEL 1 — Om onze koers te bepalen, blikken we eerst terug op de belangrijkste ontwikkelingen in de afgelopen periode. Dan richten we onze blik naar buiten: we benoemen relevante ontwikkelingen in onze samenleving en onze stad. Tot slot geven we een overzicht van de kaders van de overheid, waartoe wij ons moeten verhouden.



Openbare Leeszaal
Voetiusstraat Utrecht in 1936
BRON: UTRECHTS ARCHIEF

Terugblik

De Bibliotheek Utrecht vindt haar oorsprong in het voormalige Logement Het Zeepaard. Daar opende in 1892 de Volksleeszaal. Het was de eerste openbare bibliotheek in Nederland.

Sindsdien sloot de bibliotheek steeds aan bij ontwikkelingen in de samenleving. De afgelopen tien jaar vormen daarin een bijzondere periode van grote verandering. De bibliotheek ontwikkelde zich, net als in andere gemeenten, van een organisatie voor boeken en lezen tot een ontmoetingsplek. Een plek, waar wij met veel partners bijdragen aan allerlei maatschappelijke opgaven in de stad. Van het verminderen van eenzaamheid tot het vinden van je weg in onze digitale samenleving. Daarmee zijn we nu de ‘maatschappelijk-educatieve bibliotheek’.

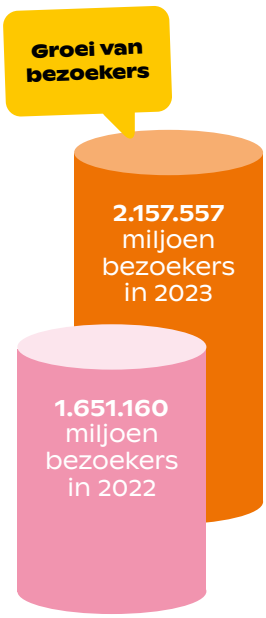


Nieuwe Bieb
Bibliotheek Leidsche Rijn Centrum opent in 2018

Ook ons netwerk van bibliotheken in de stad ontwikkelde zich de laatste jaren sterk. Grotendeels opgebouwd in de decennia na de Tweede Wereldoorlog, kreeg dit meer recent een flinke impuls met de bouw van Bibliotheek Leidsche Rijn Centrum (2018) en de verhuizing van de centrale bibliotheek van de Oudegracht naar het voormalige postkantoor aan de Neude (2020). Beide locaties trekken veel bezoekers. Leidsche Rijn Centrum bedient met haar aanbod en programma de vele, vaak jonge Utrechters aan de westkant van de stad. De Neude is in korte tijd uitgegroeid tot een bruisende ontmoetings- en studieplek en een cultureel podium voor de stad, de regio en het land. Een plek die nu al niet meer weg te denken is.

Dat de stad hecht aan dit fijnmazige vestigingennetwerk, bleek toen het vanaf 2021 onder druk kwam te staan door een structureel financieel tekort in de bibliotheekbegroting. Zonder hulp zouden zeven wijkbibliotheken de deuren moeten sluiten. De gemeente sprong bij, waarmee de dreigende sluiting in 2023 werd afgewend.

Gelukkig maar. Want het aantal inwoners van Utrecht groeit, net als de populariteit van de bibliotheek. Dit is mede dankzij haar brede functie. Veel mensen ervaren de Bieb als een betrouwbare en laagdrempelige wijkplaats, tijdloos én actueel. De bijna 2,2 miljoen bezoeken in 2023 – van baby tot student en senior – is een groei van 32% ten opzichte van het jaar ervoor. Meer en meer Utrechters realiseren zich wat je vandaag de dag allemaal kunt doen in de bibliotheek. Ze komen er steeds vaker niet alleen iets halen, maar ook iets delen: Utrechters zelf organiseren inmiddels een groeiend deel van ons programma. Daarbij delen ze hun kennis en verhalen met stadsgenoten.



En we zijn op meer plaatsen dan onze eigen bibliotheken actief. In 2021 introduceerden we in Utrecht het landelijke concept ‘Bibliotheek *op school*’. In korte tijd openden we op achtenveertig scholen bibliotheken, waar onze lees-mediaconsulenten intensief begeleiding (gaan) bieden.

Al deze ontwikkelingen vroegen ook om een nieuwe inrichting van de organisatie. Een reorganisatie in 2022 maakte het mogelijk ook programma te gaan maken in de wijken. We maakten ons klaar voor meer en betere samenwerking en we professionaliseerden onze bedrijfsvoering.



Opening Turkse Kinderboekencollectie
Bibliotheek Leidsche Rijn

In 1892 werd in Utrecht de eerste openbare bibliotheek van Nederland geopend “opdat een ieder vrij zoude kunnen binnenkomen en vinden de kennis en de wijsheid die hij zoekt of behoeft”. Nu, in 2024, ervaren veel mensen de Bieb als een betrouwbare en laagdrempelige plek, tijdloos én actueel.



De wereld om ons heen

De veranderende maatschappij

We zien vier universele, langetermijnontwikkelingen in onze maatschappij, die de relevantie en het belang van de bibliotheek benadrukken. Alle Utrechters hebben hier, ongeacht hun leeftijd, achtergrond of leefsituatie, mee te maken.



1 De complexiteit van de samenleving neemt toe

De wereld om ons heen verandert in een steeds sneller tempo, vaak met behulp van digitale technologieën. Dagelijks krijgen we een berg keuzes en informatie te verwerken. En dat in een tijd waarin de vrijheid om je eigen leven en identiteit vorm te geven nog nooit zo groot was. Tegelijkertijd kampen we wereldwijd met gigantische uitdagingen die in elkaar grijpen. Denk aan het klimaat, migratie en armoede. Het kan overweldigend zijn om hier doorheen te navigeren en je eigen mening of keuze te bepalen. Daarnaast maken veel mensen zich zorgen over de (negatieve) effecten van desinformatie, het internet, sociale media en algoritmes.

→ Dit leidt tot de behoefte aan ondersteuning en begeleiding bij het omgaan met een digitale en complexe wereld.



2 Zelfontwikkeling is van wezenlijk belang

Ieder mens heeft van nature de intrinsieke motivatie om te leren, te experimenteren en zichzelf te ontwikkelen. Zelfontplooiing draagt bij aan meer tevredenheid over je leven, werk en sociale relaties. Het leren gebeurt al lang niet meer alleen formeel, maar ook steeds vaker informeel (georganiseerd, maar niet gericht op het behalen van een diploma/certificaat) en non-formeel (onbedoeld, toevallig leren). En nu we langer gezond leven, is dit voor steeds meer leeftijdsgroepen weggelegd. Persoonlijke ontwikkeling draagt bij aan je zelfvertrouwen en zelfredzaamheid, en daarmee aan het ervaren van regie over je leven. Juist in een tijd waarin mentaal welzijn onder druk staat, is dit extra belangrijk. Daar komt bij dat iedereen zich continu moet aanpassen, om mee te kunnen blijven doen aan onze snel veranderende samenleving. Jezelf ontwikkelen is essentieel voor een betekenisvol en gelukkig leven.

→ Dit leidt tot de behoefte aan een leven lang ontwikkelen.



3 Sociale connecties staan onder druk

In onze geglobaliseerde wereld zijn we met behulp van technologieën digitaal meer verbonden dan ooit. Toch voelen veel mensen zich eenzaam. Trends als individualisering, vergrijzing, een toenemend aantal alleenwonenden en urbanisatie kunnen leiden tot een gemis aan verbondenheid met de gemeenschap. En door polarisatie en een toenemende verdeeldheid in de (digitale) wereld worden extremere meningen uitvergroot. Als onze fundamentele behoefte aan sociale verbondenheid onder druk staat, kan ons mentale en fysieke welzijn afnemen. Sociale verbindingen zijn essentieel voor een betekenisvol leven.

→ Dit leidt tot de behoefte aan dichter tot elkaar, de gemeenschap en de stad komen.



4 Verlangen naar transcendentie

In een wereld die is ingericht op efficiëntie, pragmatiek, data en het individu, zijn mensen steeds meer op zoek naar verwondering en immateriële ervaringen. Want transcendentie – het gevoel deel te zijn van iets groters dan jezelf – is belangrijk voor het ervaren van betekenis in je leven. Sensorische en interactieve ervaringen kunnen dit gevoel teweegbrengen. Daarbij zijn ze ook nog eens heel effectieve middelen om iets te leren.

→ Dit leidt tot de behoefte aan inspirerende en verwonderende ervaringen.

De groeiende stad

Kenmerkend aan Utrecht is de groei van de stad. De bevolking neemt al jaren toe en blijft dit doen. De verwachting is dat de stad in 2029 de grens van 400.000 inwoners passeert en doorgroeit naar 473.000 inwoners in 2040.

Utrecht groeit naar meer dan 400.000 inwoners

Het aantal woningen en voorzieningen stijgt mee. De komende jaren blijven alle wijken van de stad groeien, waarvan Zuidwest het meest. Utrecht kiest hierbij voor verdichting, waardoor de bevolkingsdichtheid toeneemt. De bevolkingssamenstelling is jong, met veel studenten en starters. De vergrijzing is lager dan het gemiddelde in Nederland, maar procentueel groeit het aantal 65-plussers de komende jaren het hardst. Anno 2024 kent de stad 171 nationaliteiten en is 23% geboren buiten Nederland.[1]

Vergeleken met andere grote steden in ons land, gaat het sociaal en economisch goed met Utrecht. De stad scoort hoog op ‘brede welvaart’; dit is een manier om de kwaliteit van leven te bepalen aan de hand van de staat van de economie, de natuur, het milieu en de samenleving. Het merendeel van de Utrechters voelt zich gelukkig en gezond, en de werkloosheid is relatief laag.[2]

Dit betekent niet dat de stad geen uitdagingen kent. En ook niet dat dit in de toekomst vanzelfsprekend zo blijft. Ook Utrecht kampt met grootstedelijke problematieken, zoals verschillen tussen buurten, sociale ongelijkheid en relatief veel hoge en lage inkomens.[3] Vooral wel of niet goed kunnen rondkomen, leidt tot grote verschillen tussen gezondheid, welzijn en levensverwachting in goede gezondheid. Door de populariteit van de stad lopen de prijzen op. Dit vergroot de kloof tussen in de stad kunnen wonen en mee kunnen doen. En landelijke negatieve ontwikkelingen als een laag overheidsvertrouwen en klimaatstress zie je ook terug in onze stad.[4]
De gemeente kiest daarom voor het principe van ‘ongelijk investeren voor gelijke kansen’: de inzet en middelen van de gemeente gaan vooral naar diegenen die deze het hardst nodig hebben.[5]

Onze kaders

De Koninklijke Bibliotheek (KB), provinciale ondersteuningsinstellingen (POI's) en lokale bibliotheken vormen samen het stelsel van openbare bibliotheken. De overheid geeft dit stelsel doelstellingen mee in verschillende beleidskaders. De gemeente schetst haar ambities voor de komende tien jaar in de Beleidsnota Bibliotheek 2024-2034. Op landelijk niveau zijn ze vastgelegd in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). Deze wet is verder uitgewerkt in een Bibliotheekconvenant tussen de drie bestuurslagen van de overheid en openbare bibliotheken.

Als Bibliotheek Utrecht moeten wij ons tot al deze kaders verhouden en hierover verantwoording afleggen.

Meer informatie
Beleidsnota Bibliotheek 2024-2034

Gemeente Utrecht

De gemeente Utrecht benoemt het bevorderen van taalvaardigheden, digitale vaardigheden en burgerschap als de drie belangrijkste ambities in haar Beleidsnota Bibliotheek 2024-2034.

Voor de realisatie geeft zij ons vijf doelstellingen mee:

1. Een bibliotheek van de wijk.
2. Optimaal bereik in de stad.
3. Toegankelijkheid als uitgangspunt voor gelijke kansen voor alle Utrechters.
4. Een toekomstgerichte en vooruitstrevende maatschappelijke voorziening.
5. Versterken en vergroten van samenwerking.

De gemeente is een van onze belangrijkste partners. Zij verstrekt een basissubsidie voor onze exploitatie. Aan de ene kant zijn wij voor de gemeente een bondgenoot in de uitvoering van haar beleid. Aan de andere kant hebben wij de hulp van de gemeente nodig in het scheppen van randvoorwaarden voor onze inhoudelijke doelstellingen en ruimtelijke

ontwikkelingen. We ervaren daarbij een breed draagvlak bij bestuur en organisatie. Aan de gemeente Utrecht leggen we verantwoording af via (vier) jaarlijkse beleidsplannen en -begrotingen, en jaarverslagen en -rekeningen na afronding van een jaar.

Het Rijk

Meer informatie
Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob)

De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) omschrijft de rollen en verantwoordelijkheden van bibliotheken, provinciale ondersteuningsinstellingen en de Koninklijke Bibliotheek. Om bij te dragen aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van iedereen, stelt de wet dat een openbare bibliotheek in ieder geval de volgende functies omvat:

1. Ter beschikking stellen van kennis en informatie.
2. Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie.
3. Bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur.
4. Organiseren van ontmoeting en debat.
5. Laten kennismaken met kunst en cultuur.

Daarnaast benoemt de wet waarden voor de bibliotheek: onafhankelijkheid, betrouwbaarheid, toegankelijkheid, pluriformiteit en authenticiteit. De onafhankelijke Certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal (CBCT) toetst ons elke vier jaar. Daarbij leggen we onder meer verantwoording af over onze uitvoering van de Wsob.

Binnenkort actualiseert het Rijk de Wsob. Er komt een zorgplicht voor gemeenten, gericht op het duurzaam ondersteunen van de brede, maatschappelijke taak van bibliotheken. En een landelijk normenkader voor bibliotheken op het gebied van inhoud, aanwezigheid, bekostiging en bemenste openingstijden. Op het moment van schrijven is de precieze invulling hiervan nog niet bekend. Samen met de gemeente volgen we deze ontwikkeling en de gevolgen voor ons beleid op de voet.

Provincie Utrecht

Meer informatie
Cultuur- en erfgoedprogramma 2025-2028

De provincie ondersteunt en faciliteert via BiSC (de provinciale ondersteuningsinstelling (POI) voor de openbare bibliotheken in Utrecht), het Utrechtse bibliothekennetwerk en de doorontwikkeling van de maatschappelijk-educatieve bibliotheek. Haar beleid is vastgelegd in het Cultuur- en erfgoedprogramma 2025-2028. De wettelijke taken voor de POI's zijn vastgelegd in de Wsob. Onderdeel hiervan is hun verantwoordelijkheid voor het Interbibliothecair Leenverkeer (IBL).

Dit garandeert dat elk bibliotheeklid toegang heeft tot de collecties van alle openbare bibliotheken in Nederland.

Bibliotheekconvenant

Meer informatie
Bibliotheekconvenant

De openbare bibliotheken en overheden sluiten een Bibliotheekconvenant af, als uitwerking van de Wsob. Ondertekenaars zijn de Vereniging van Openbare Bibliotheken, de Koninklijke Bibliotheek, SPN (het samenwerkingsverband van Provinciale Ondersteuningsinstellingen voor Openbare Bibliotheken), het Rijk, het Interprovinciaal Overleg (IPO, de koepel van de twaalf provincies) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG, de koepel van alle gemeenten). Het convenant wordt binnenkort geactualiseerd, passend bij de aangekondigde wijziging van de Wsob. Het convenant is verder uitgewerkt in een Netwerkagenda.

Met het convenant hebben bibliotheken en de overheid vastgelegd dat zij zich gezamenlijk inzetten voor drie grote maatschappelijke opgaven:

1. Een geletterde samenleving.
2. Participatie in de informatiesamenleving.
3. Een leven lang ontwikkelen.



Week van de Mediawijsheid
Lezing over fake nieuws in Bibliotheek Neude

Dit is de bibliotheek van Rudie



Zowat elke dag kom ik hier de krant lezen, al jaren. Af en toe ben ik in Overvecht te vinden, maar Tuinwijk is mijn vaste honk. Ik ken hier inmiddels ook veel mensen. Heel gezellig om af en toe een babbeltje te maken. Niet alleen met vaste bezoekers maar ook met de medewerkers.

2

Onze koers

- → Ons DNA
- → Onze impact
- → Onze kernwaarden
- → Onze positionering



INTRODUCTIE DEEL 2 — Wat is onze koers voor de komende periode? Dat beschrijven we in dit hoofdstuk aan de hand van ons DNA, onze impactstrategie, onze kernwaarden en onze positionering. We realiseren ons dat we leven in een tijd van snelle en grote veranderingen. En dat die effect hebben op maatschappelijke vraagstukken, financiering, hoe we ons werk uitvoeren en nog heel veel meer. Deze koers is hierbij ons kompas. Dat helpt ons om in alles wat we doen te reflecteren op onze maatschappelijke waarde en de keuzes die we maken.

Ons DNA

Sinds 1892 is de Bibliotheek Utrecht een plek waar je kunt leren en je kunt ontwikkelen, persoonlijk en met elkaar. We delen onze collectie, kennis, faciliteiten, netwerk en meer. We inspireren je om op onderzoek uit te gaan. En we zijn je gids in het vinden van informatie. We omschrijven ons DNA aan de hand van drie karakteristieken.



1 We maken de bibliotheek samen met Utrechters

De bibliotheek maken we samen met Utrechters. Met individuen, collectieven en organisaties in buurt, wijk en stad. Of het nou gaat om programmeren, collectioneren, onze dienstverlening of het inrichten van onze bibliotheken. Dat samen doen zit in ons DNA – we zijn opgericht door Utrechters. En de intensiteit en creativiteit waarmee we dat doen, onderscheidt ons van veel andere bibliotheken.

We doen dit, omdat we geloven dat dit bijdraagt aan sociale verbinding en daarmee het welzijn van Utrechters. En de betrokkenheid van buurtgenoten kan helpen om de drempel voor anderen te verlagen. Ook past deze werkwijze bij de huidige tijd, waarin instituties zich meer dan voorheen vanuit gelijkwaardigheid moeten verhouden tot hun omgeving. Ten slotte draagt onze aanpak bij aan continue vernieuwing van de bibliotheek en houdt ons blijvend relevant voor Utrechters. Dit betekent

dat we regelmatig de regie uit handen geven. Dat we samenwerken vanuit vertrouwen en gelijkwaardigheid. En dat we het proces van leren net zo waardevol vinden als het resultaat.

We staan open voor iedereen die iets wil ondernemen in of met de bibliotheek. En we zijn zelf alert op nieuwe samenwerkingskansen. Vanwege de beschikbare middelen en faciliteiten ontkomen we tegelijkertijd niet aan het maken van keuzes. Zo blijft ons profiel helder en voorkomen we dat onze inzet versnippert. Leidend hierbij zijn onze impactdoelen en het profiel van de wijk waarin de bibliotheek staat. We geven voorrang aan partners met wie we duurzame samenwerkingsverbanden kunnen sluiten. En wat een andere organisatie beter doet, doen wij niet.

2 We zijn er voor iedereen én investeren ongelijk in gelijke kansen

Onze deur staat voor alle Utrechters open, op elk moment in het leven. Wij zijn en blijven een publiek toegankelijke plek, waar iedereen terecht kan zonder te hoeven betalen, zonder verplichtingen. Dit maakt de Bieb tot een van de weinige plekken waar iedereen samenleeft.

Daarbij zijn we er net iets meer voor diegenen die steun kunnen gebruiken. We zetten extra in op die doelgroepen en wijken waar de (kans op) achterstand, en daarmee onze impact, het grootst is. Dit telt mee in het vormgeven van onze bibliotheken, programma en collectie.

We zetten extra in waar onze impact het grootst is

3 We zijn een openbare bibliotheek

We dragen met overtuiging bij aan een stadscultuur waarin ruimte is voor verschillen, iedereen zich thuis voelt en zichzelf kan zijn. De grondwet en wederzijds respect zijn hierbij leidend. Onze bezoekers vertellen dat ze ons ervaren als een betrouwbare organisatie en een veilige plek. Dit vinden we een groot goed en een flinke verantwoordelijkheid, zeker in een tijd waarin politiek en instituten worstelen met polarisatie en een gebrek aan vertrouwen.

We spreken ons als organisatie publiekelijk uit over onze impactdoelen: digitaal meedoen, lezen en schrijven, burgerschap en ontmoeten. De relevantie en urgentie agenderen we uitgesproken en proactief bij ons publiek, beleidsmakers en media. We geven onze visie op actualiteiten, vertellen over relevant onderzoek van anderen of voeren dit zelf uit als het nodig is. Denk aan het delen van actuele kennis op sociale media door onze programmaleiders, het schrijven van een opiniestuk over een ontwikkeling in de stad of het op touw zetten van een actie.


MENING
MENING
Mening
MENING
MENING
Mening
Mening
Mening
Wij zetten meningen liever naast elkaar dan tegenover elkaar.
Bibliotheek Utrecht deelt
Steun de Bieb, word lid.

Onze missie

In de Bibliotheek Utrecht krijgen alle Utrechters de kans om het beste in zichzelf en elkaar naar boven te brengen, grip te krijgen op de complexe samenleving en deel uit te maken van de gemeenschap.

Onze impact

De geschetste ontwikkelingen in de maatschappij, de kaders die de overheid ons meegeeft en ons DNA bepalen onze koers voor de komende jaren.

Hiervoor ontwikkelden we in de afgelopen periode een impactstrategie. Dit is een methodiek die organisaties helpt te onderzoeken hoe ze een positieve impact kunnen maken op maatschappelijke opgaven. Start was het omschrijven van de stip op de horizon: de missie van onze organisatie en onze impactdoelen. Vervolgens onderzochten we welke maatschappelijke veranderingen nodig zijn voor het behalen hiervan. En we bepaalden welke activiteiten we kunnen ondernemen om tot deze veranderingen te komen. Deze route van activiteit, naar resultaat, naar maatschappelijk effect, naar missie heet een ‘verandertheorie’.

Nu de verandertheorie staat, kunnen we die de komende jaren gaan implementeren. Ook gaan we aan de slag met het opstarten van impactmeting.

Bekijk hier onze volledige verandertheorie

Onze vier impact-doelen

1. **Utrechters doen digitaal mee**
   Utrechters zijn digitaal- en informatievaardig en -weerbaar. Daardoor kunnen zij beter meedoen aan de digitaliserende samenleving.
2. **Utrechters lezen en schrijven**
   Utrechters vergroten hun taalvaardigheid en lezen en schrijven met plezier. Dit draagt bij aan hun algemene ontwikkeling en zelfredzaamheid.
3. **Utrechters zetten zich in voor hun gemeenschap**
   Utrechters zijn betrokken bij elkaar en geven samen vorm aan hun gemeenschap en maatschappelijke opgaven.
4. **Utrechters ontmoeten elkaar**
   Utrechters ervaren de bibliotheek als een veilige, inspirerende en toegankelijke leer-, verblijf- en ontmoetingsplek.

Onze kernwaarden

Onze kernwaarden getuigen hoe we werken aan onze impactstrategie, samen met Utrechters, partners en elkaar.

B

A

N

D

Betrouwbaar

Wij geloven in de kracht van ieder mens. Daarom maken we de bibliotheek samen met Utrechters. En samen met Utrechtse organisaties die hetzelfde nastreven als wij. Dat vereist vertrouwen en betrouwbaarheid. Dus zeggen we wat we doen en doen we wat we zeggen. Zo weten we altijd wat we aan elkaar hebben.

Actief

We tonen ondernemerschap door dagelijks (pro)actief en innovatief te werken aan de ontwikkeling van onze bibliotheken. Onze collectie, onze dienstverlening en ons programma zijn relevant.

Nieuwsgierig

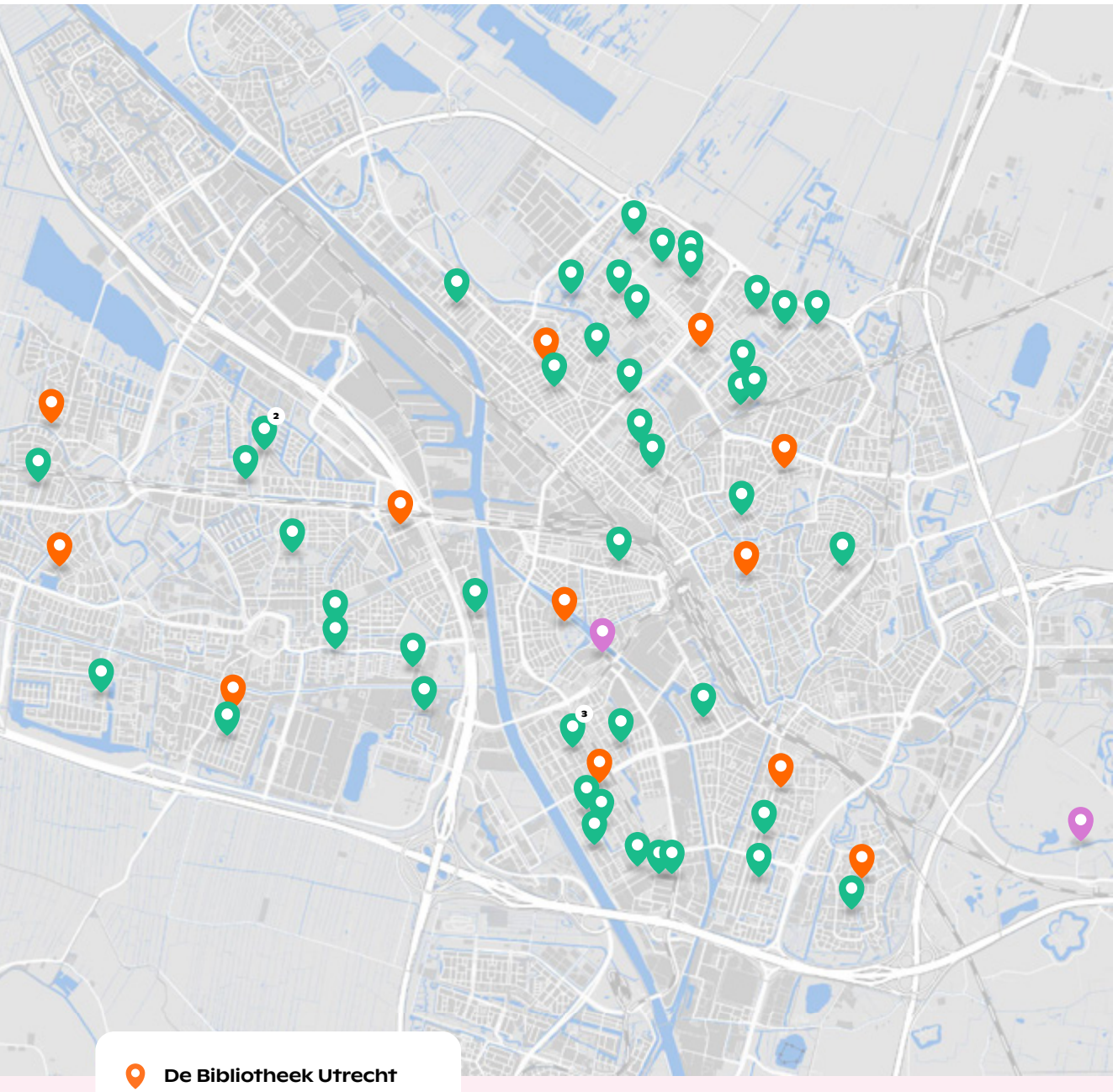
We zijn er voor nieuwsgierige Utrechters. En wij zijn nieuwsgierig naar wat er om ons heen gebeurt. Wij willen graag weten wat Utrechters nodig hebben. En wat zij zelf zouden kunnen bijdragen. Door nieuwsgierig te zijn en te blijven, leren we van en met elkaar.

Dichtbij

De bibliotheek staat letterlijk en figuurlijk dicht bij de Utrechtse samenleving. Waar je ook woont, wie je ook bent, we zijn altijd nabij. Met onze bibliotheken, in scholen en op andere locaties, waar iedereen welkom is en zich thuis mag voelen.



‘De band met de Bieb heb je voor het leven’



- De Bibliotheek Utrecht
- De Bibliotheek *op school*
- Pop Up Bibliotheek

De Bieb is altijd dichtbij

Met alle vestigingen van de Bibliotheek Utrecht, Bibliotheken *op school* en Pop Up Bibiliotheken is de Bieb altijd dichtbij.

Onze positionering

Door de breedte van onze taken en activiteiten merken we dat het beeld over ons al snel versnippert. Dit vraagt om een heldere positionering in onze marketing en communicatie. Een positionering die wortelt in ons DNA, ruimte biedt om onze brede maatschappelijke doelen uit te dragen en tegelijkertijd eenduidig is. En lenig genoeg om op buurt-, wijk-, stad- en soms ook regionaal of landelijk niveau te functioneren. Herkenbaar voor iedereen – voor anderstaligen, laaggeletterden, studenten en nog heel veel meer doelgroepen.

Die hebben we gevonden in het DELEN van onze bibliotheek. Want in en met de bibliotheek delen Utrechters ideeën, inzichten, verhalen, kennis, perspectieven, plezier en ervaringen met elkaar. En als bibliotheek delen wij onze collectie, ruimte, kennis, faciliteiten, idealen en netwerk met Utrechters, samenwerkingspartners en de stad. Zo maken we van stadsgenoten onze deelgenoten. We introduceerden deze positionering al geleidelijk en experimenterend. Komende tijd bouwen we die verder uit.

Van boeken lenen naar het delen van de bibliotheek



Feest in Bibliotheek Hoograven
Sofia Fachtali el Khouli leent het miljoenste jeugdleesboek van 2023

Samen
Ontmoetingen
Taal
Ervaringen
Nieuwsgierigheid
Kranten
Ideeën
Overvecht
Belasting invullen
Rituelen
Oplossingen
Boeken
Utrecht
Blijdschap
Kennis
Cultuur
Religie
Leidsche Rijn
Verhalen
Werkplekken
Advies
Kanaleneiland
Computers

delen

Dit is de bibliotheek van Esma



’Ik ben heel blij met de Bieb op mijn school. Vroeger was er een boekenkast met allemaal saaie dingen, nu hebben we de allernieuwste boeken.’ Een andere leerling vult aan: ‘ik ben ook andere soorten boeken gaan lezen, omdat hier van alles is en ik goede tips krijg’.

3

Onze plannen

- → Onze ontwikkeling in vijf ambities
- → Onze impactdoelen
- → Ons fundament
- → Monitoring en verantwoording



INTRODUCTIE DEEL 3 — Wat zijn onze doelstellingen en activiteiten in 2025-2028? Dat vertellen we in dit deel. We lichten eerst vijf ambities uit. Die schetsen samen onze grootste ontwikkeling in deze periode. Vervolgens gaan we in op onze impactdoelen en op wat wij 'ons fundament' noemen (dienstverlening, collectie, huisvesting, bedrijfsvoering en financiën, en marketing en communicatie). We eindigen met een hoofdstuk over het monitoren en verantwoorden van onze resultaten.



Zondagse Gezelligheid
Waar iedereen van harte welkom is voor een ontspannen zondagmiddag met gratis koffie en gezelligheid

Onze ontwikkeling in vijf ambities

1 Utrechters maken de bibliotheek

Onze wens is om de bibliotheek met Utrechters te maken. Daarom werken we al een tijd aan onze ontwikkeling tot een flexibele netwerkorganisatie. Waarin we met aandacht, vertrouwen en vanuit gelijkwaardigheid samenwerken. Deze lijn zetten we voort; we intensiveren deze aanpak tot een leidend principe in onze organisatie. Hiermee dragen we bij aan de gemeentelijke doelstelling om samenwerking te versterken en te vergroten.

Verder lezen
Impactdoel 3: Utrechters ontmoeten elkaar
We collectioneren met Utrechters

In 2025 gaan we door met het Huis van Actief Burgerschap. En in 2025 en 2026 voeren we het project Collectie & Communities uit. Verder ligt het open. Dat is inherent aan deze werkwijze; je weet niet wie er op je pad komt en wat er gaat gebeuren. We verweven de activiteiten die langskomen zoveel mogelijk in onze dagelijkse gang van zaken. Zijn ze te intensief om met de huidige formatie te doen, dan maken we ze mogelijk met aanvullende financiering.

2 De Bibliotheek *op school* groeit door

Verder lezen
Impactdoel 2: Utrechters lezen en schrijven
Primair en voortgezet onderwijs: De Bibliotheek *op school*

Leesvaardigheid, digitale vaardigheden en digitale weerbaarheid van kinderen en jongeren staat onder druk. Met de Bibliotheek *op school* (dBOS) werken we structureel samen met lagere, middelbare en mbo-scholen aan het verbeteren van deze vaardigheden, op school én thuis. We ondersteunen onderwijsprofessionals en zorgen voor een aantrekkelijke collectie binnen de school. Hiermee bereiken we ook kinderen en hun ouders/verzorgers die niet vanzelfsprekend thuis boeken lezen of lid zijn van de bibliotheek. Zo dragen we bij aan kansengelijkheid.

In het najaar van 2021 begonnen we met de Bibliotheek *op school*. Nu, drie jaar later, werken we samen met vijfenveertig scholen in het primair onderwijs (PO) en drie in het voortgezet onderwijs (VO). Binnen de huidige financiële kaders kunnen we in de periode 2025-2028 groeien met vijf PO-samenwerkingen en één VO-samenwerking per jaar. We hopen ook uit te breiden naar het mbo en de pabo. Dit is een grote operatie, die gevolgen heeft voor ons overige onderwijsaanbod. Een belangrijke kanttekening hierbij is, dat de financiering van Bibliotheek *op school* tot nu toe incidenteel is. We hopen in de nabije toekomst samen met de (Rijks)overheid en scholen een duurzame financiering te realiseren.

3 Stevige rol in digitale informatievoorziening



Overheden en instanties digitaliseren in rap tempo hun diensten en informatievoorziening. Het maken van een afspraak bij een zorgverlener, bijvoorbeeld, gebeurt steeds meer digitaal. En een DigiD is inmiddels onmisbaar. Het versnipperde landschap van zorg en welzijn zorgt er ook nog eens voor dat veel mensen de veelheid aan informatie en instanties niet meer overzien. Dit zijn zorgwekkende ontwikkelingen, zeker voor Utrechters die moeite hebben met taal en/of digitale vaardigheden.

Ons spreekuur voor de omgang met de digitale overheid (Informatiepunt Digitale Overheid, IDO) is uitgegroeid tot een plek waar je terechtkunt met allerlei hulpvragen: het Informatiepunt. Hier beantwoorden we direct vragen of verwijzen we mensen door, vaak naar partners die in de bibliotheek spreekuren houden. Op basis van bovengenoemde ontwikkelingen



IDO-spreekuur
Informatiepunt
Digitale overheid
Bibliotheek
Overvecht

verwachten we dat deze rol groeit. Daarom onderzoeken we de komende periode hoe we onze Informatiepunten verder kunnen uitbouwen. Dat doen we samen met stedelijke partners die digitale vaardigheden bevorderen. Ons doel: bijdragen aan een goede informatievoorziening en basisvaardigheden. Dat past bij onze kerntaken. Én het sluit aan bij het streven van de gemeente naar een meer decentrale informatievoorziening in het sociaal domein. De komende tijd buigen we ons over de vraag hoe wij hierin als laagdrempelige en vertrouwde plek een grotere rol kunnen spelen.

4 Bouwen aan een toekomstbestendige organisatie

De veranderende wereld om ons heen en de verbreding van onze taken vragen om nieuwe competenties en meer wendbaarheid. In 2022 maakten we een reorganisatie door. Nu zijn we bezig met het duurzaam implementeren van onze nieuwe werkwijzen. Dit doen, tegelijkertijd inspelen op kansen én de drukbezochte bibliotheken draaiende houden, is niet altijd makkelijk. Daarom hebben we komende periode extra aandacht voor resultaat- en impactgericht werken, leiderschap en cultuur in onze organisatie. Onder de titel ‘Voor Elkaar; Door Elkaar’ doorlopen we een meerjarig programma van opleidingen en coaching. Ondersteunend HR-beleid en het verhelderen van processen,

doelen en verantwoordelijkheden zijn belangrijke randvoorwaarden. Doel is dat iedereen in de organisatie de ruimte krijgt, voelt én neemt om keuzes te maken en te handelen. Zo ontwikkelen we met elkaar verantwoordelijkheid en verandervermogen.

5 We ontwikkelen een huisvestingsplan

Optimale spreiding van onze bibliotheken over de stad, op een goede locatie en met passende faciliteiten, is een essentiële basis en succesfactor voor ons bibliotheekwerk. Hiervoor werken we de komende periode aan een huisvestingsplan. Want een aantal van onze vestigingen sluit steeds minder goed aan bij de verbrede taken van een moderne bibliotheek en bij de behoefte van de wijk. Het aantal vierkante meters is niet voldoende om partners de ruimte te bieden die ze nodig hebben. Of de juiste faciliteiten ontbreken. Zoals voldoende werkplekken voor scholieren of de mogelijkheid om bij het Informatiepunt privacygevoelige vragen te beantwoorden. Als een bibliotheek uit één ruimte bestaat, is het lastiger om verschillende doelgroepen met verschillende behoeften te bereiken.

Ook de groei en verdichting van de stad spelen een rol. Die zorgen ervoor dat onze bibliotheken steeds meer inwoners bedienen. In sommige gevallen staan die Biebs niet meer op de juiste plek. En om inhoudelijke meerwaarde te realiseren, willen we het liefst samenwonen met andere culturele, educatieve en maatschappelijke partners. Onze ervaring is dat investeren in huisvesting leidt tot een toename van gebruik. Het tegenovergestelde effect zien we ook, bijvoorbeeld in de wijk Lunetten. In afwachting van de renovatie van de Musketon investeren we al jaren niet in deze locatie. En ook de buitenkant van de wijkbibliotheken laat te wensen over. Allemaal redenen om een visie voor het ontwikkelen van onze huisvesting te maken.

Investeren in huisvesting leidt tot een toename in gebruik

Het bibliotheekbeleid van de gemeente biedt concrete aanknopingspunten voor het maken van zo'n huisvestingsplan. Conform de Ruimtelijke Strategie Utrecht moet de bibliotheek in elk geval voor iedereen binnen 10 minuten bereikbaar zijn. Ook moet er per 30.000 inwoners één vestiging zijn. Als dit meerwaarde biedt, is het streven dat de bibliotheek is gevestigd in een multifunctionele accommodatie met wijkpartners. In 2024 en 2025 werken we daarom, samen met de gemeente, aan een huisvestingsplan voor de komende tien jaar. Het onderzoek dat bureau AEF in 2022 en 2023 uitvoerde naar onze huisvesting is hiervoor een goede basis.



Workshop Cultuurtraject
Activatie van de kernwaarden



Buku Nanga Kuku
Surinaams cultureel festival

Onze impactdoelen

Wat is onze inzet op de impactdoelen? Dat omschrijven we in dit hoofdstuk. Bij elk impactdoel geven we eerst een korte duiding van relevante trends en ontwikkelingen in de maatschappij. Vervolgens schetsen we op hoofdlijnen de belangrijkste beweging die wij in 2025-2028 als bibliotheek maken. En we geven aan welke activiteiten we hiervoor ontwikkelen, waarbij we 2025 het meest gedetailleerd omschrijven.

De volgorde waarin we de impactdoelen presenteren zegt niet iets over het belang; we hechten waarde aan alle vier. Ook voeren we bij voorkeur activiteiten uit die bijdragen aan meerdere impactdoelen. Voor de overzichtelijkheid en meetbaarheid delen we onze activiteiten hieronder wel in onder één doel.

De impactdoelen 'Utrechters doen digitaal mee', 'Utrechters lezen en schrijven' en 'Utrechters zetten zich in voor hun gemeenschap' stemmen overeen met de drie ambities uit de Beleidsnota Bibliotheek van de gemeente. Dit zijn: het bevorderen van taalvaardigheden, digitale vaardigheden en burgerschap. Met het vierde impactdoel 'Utrechters ontmoeten elkaar' en de uitwerking van onze impactdoelen geven we uitvoering aan de doelstellingen van de gemeente.

IMPACT DOEL 1

Utrechters doen digitaal mee

Utrechters zijn digitaal- en informatievaardig en -weerbaar. Ze kunnen daardoor beter meedoen aan de digitaliserende samenleving.

Onze samenleving digitaliseert, technologieën volgen elkaar razendsnel op. Overheden, publieke organisaties en bedrijven zetten hun diensten steeds meer om in digitale vorm. Utrechters kunnen deze technologieën en diensten benutten voor hun persoonlijke en professionele leven. Maar er zijn ook inwoners die onvoldoende digitale basisvaardigheden hebben om hiermee om te gaan. Of ze hebben geen toegang tot technologie. Dit leidt tot een digitale kloof tussen mensen en versterkt kansenongelijkheid.

Aan welke kant van de kloof je ook staat, van ons allemaal vraagt leven in een digitaal informatietijdperk om weerbaar te blijven en je kritisch denkvermogen in te zetten. Hoe waardeer je informatie in tijden van *fake news* en kunstmatige intelligentie (AI)? Hoe beweeg je veilig in een wereld van *phishing* en *malware*? Kortom: hoe kun je profiteren van technologieën, maar ga je ook bewust om met de risico's? Wij geloven dat deze maatschappelijke opgave, en daarmee taak van de bibliotheek, de komende jaren flink groeit.



Onze ontwikkelingen op hoofdlijnen

➔ **Het bevorderen van digitale geletterdheid op vroege leeftijd verkleint de kans op achterstand op latere leeftijd. Daarom versterken we de aandacht hiervoor bij de Bibliotheek *op school* in het primair onderwijs.**

➔ **Ons aanbod voor het bevorderen van digitale (basis)vaardigheden bij volwassenen sluit nog beter aan bij de doelgroep en actualiteit. Dit doen we door ons Informatiepunt en ons programma sterker aan elkaar te verbinden. Ook versterken we onze rol in het netwerk van partners rondom digitale vaardigheden; we zien ons Informatiepunt steeds meer als plek waar de stadsbrede vraag naar en aanbod van programma bij elkaar komen.**

ONZE ACTIVITEITEN

1

We bevorderen digitale geletterdheid onder kinderen en jongeren

Verder lezen
Impactdoel 2: Utrechters lezen en schrijven
Primair en voortgezet onderwijs: De Bibliotheek *op school*

Via de aanpak van de Bibliotheek *op school* (dBOS) bouwen we aan een duurzame infrastructuur. Hiermee bereiken we kinderen, hun ouders/verzorgers en professionals in het onderwijs.

In het primair onderwijs heeft dBOS inmiddels een stevig fundament in het bevorderen van taalvaardigheid en leesplezier. In 2025-2028 vergroten we onze inzet op het thema digitale geletterdheid. Want kinderen die al vroeg digitaal geletterd zijn, vergroten hun kansen voor de toekomst.[6] We stimuleren alle dBOS-scholen om digitale geletterdheid mee te nemen in hun lees-mediaplan. Dit thema maken we tot een vast gesprekspunt bij onze (half)jaargesprekken met de scholen. Recent zijn al onze lees-mediaconsulenten geschoold op dit gebied. Daarnaast is onze cursus Open Boek – de opleiding voor leescoördinatoren in het primair onderwijs – uitgebreid met een extra bijeenkomst over digitale geletterdheid. Hierbij nodigen we ook collega's op dit gebied uit, onder wie onderwijskundig ict'ers op scholen. Boeken over digitale geletterdheid maken straks onderdeel uit van alle dBOS-collecties.

Ons doel is op de lange termijn een doorgaande leerlijn digitale geletterdheid in de hele onderwijsketen aan te bieden. Hiervoor moeten we eerst meer duurzame samenwerkingen ontwikkelen met kinder-opvang, voortgezet- en beroepsonderwijs. Onder het impactdoel 'Utrechters zijn taalvaardig en lezen en schrijven' vertellen we meer over onze (eerste) stappen hierin.

Naast dBOS bieden we een bescheiden aanvullend programma. Samen met verschillende partners ondersteunen en adviseren we ook andere scholen over mediawijsheid en informatievaardigheden. Dit doen we tijdens informatieve netwerkbijeenkomsten voor leerkrachten en informatiebijeenkomsten voor ouders. Buitenschools organiseren we een bescheiden programma in de Bibliotheken Neude, Kanaleneiland, Overvecht en Leidsche Rijn Centrum: de jaarlijkse Media Ukkie Dagen voor jonge kinderen (april) en de Week van de Mediawijsheid voor kinderen en jongeren (november).

ONZE ACTIVITEITEN

2

We stimuleren digitale basisvaardigheden bij volwassenen

Informatiepunten

Heb je een vraag over taal, digitaal, overheid, geld en administratie, of werk en inkomen? Dan kun je terecht bij ons Informatiepunt. Je vindt een Informatiepunt in acht van onze bibliotheken. Samen zijn ze 100 uur per week open. Een hierin opgeleide bibliotheekmedewerker vangt je op en helpt je direct. Of je wordt doorverwezen naar de juiste plek. Onder het Informatiepunt vallen de activiteiten van het DigiTaalhuis, het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) en (inloop)spreekuren van onze samenwerkingspartners.

We zien het Informatiepunt steeds meer als centraal punt. Niet alleen in onze bibliotheek, maar ook in de stad. Hier willen we vraag naar en aanbod van (digitale) basisvaardigheden bij elkaar brengen. Utrechters kunnen zo makkelijker de stap naar ontwikkeling maken. We zien de bibliotheek als laagdrempelige plek, waar je soepel wordt doorverwezen; naar ons oefenplein, een workshop of een cursus van een van onze partners. Eerder omschreven we al ons onderzoek naar de positionering en rol van het Informatiepunt als ketenpartner in het sociaal domein. We dragen hiermee bij aan de doelstelling van ‘een toekomstgerichte en vooruitstrevende maatschappelijke voorziening’ uit de gemeentelijke beleidsnota.

Lees verder
Onze ontwikkeling in vijf ambities
Stevige rol in digitale informatievoorziening

Het aantal Informatiepunten en de openingstijden blijven gelijk. We onderzoeken in welke bibliotheken het Informatiepunt het best tot zijn recht komt. Zo doen we op dit moment een pilot in Lunetten.

Onze informatiepunten zijn samen 100 uur per week open

Samen met partners beantwoorden we in onze spreekuren zo’n drieduizend vragen per jaar. We breiden het aantal onderwerpen uit waarvoor je bij een spreekuur terechtkunt. De afgelopen periode deden we ervaring op met een ‘spreekuur XL’ in de Bibliotheken Overvecht en Kanaleneiland. Op deze middagen clusteren we meerdere spreekuren: ons eigen IDO-spreekuur, spreekuren van bestaande partners, zoals Digiwijs, en nieuwe spreekuren, zoals het Bankinformatiepunt. We willen dit bestendigen en liefst ook uitbreiden naar andere bibliotheken.

ONZE ACTIVITEITEN

Ook zien we mogelijkheden in het verder uitbouwen van het aantal verbonden spreekuren van partners. Denk aan woningbouwverenigingen, aanbieders van OV of zorg en welzijn. Een mooi voorbeeld is OKé Overvecht, een dagelijks spreekuur waar ouders elkaar ondersteunen bij de opvoeding van hun kinderen. Dit kan niet binnen de huidige financiële kaders; die bestaan uit doelsubsidies voor het DigiTaalhuis en IDO en onze eigen middelen. Daarom onderzoeken we alternatieve mogelijkheden. Zoals het co-financieren van onze ontvangstfunctie door partners en de inzet van vrijwilligers die bezoekers ontvangen en naar het juiste spreekuur begeleiden.



OKé Overvecht
Een dagelijks spreekuur waarin ouders elkaar met de opvoeding van hun kinderen ondersteunen. OKé is er speciaal voor ouders die een kindje gaan krijgen en ouders met jonge kinderen tussen de 0 en 6 jaar.

We willen de bezoekers van het Informatiepunt beter leren kennen. En naast individuele bezoekers willen we ook inzetten op de ontwikkeling van communities. Onder meer met Whatsapp-groepen. Bij een nieuwe app van de overheid, bijvoorbeeld, stimuleren we zo mensen om samen te komen en te leren.

ONZE ACTIVITEITEN

Waar we ook in investeren, is in de bekendheid en zichtbaarheid van de Informatiepunten. Met als doel om het gebruik te verhogen. Hiervoor gaan we onze eigen marketingkanalen actiever inzetten en vanaf 2025 experimenteren met onze vindbaarheid buiten de bibliotheek. Denk aan zichtbaarheid in wachtruimtes van zorginstellingen, openbaar vervoer en gemeentelijke locaties.

DigiTaalhuis

Samen met de partnerorganisaties Digiwijs 3.0 en Taal Doet Meer vormen we het DigiTaalhuis Utrecht. Hier helpen we mensen deel te nemen aan de samenleving en zetten we in op het vergroten van zelfvertrouwen en zelfredzaamheid. Het DigiTaalhuis bestrijdt (digitale) laaggeletterdheid. En het ondersteunt bij het aanleren en toepassen van basisvaardigheden, als onderdeel van ons Informatiepunt. Zoals in de vijftig taalgroepen, verspreid over onze bibliotheken.

We zetten in deze samenwerking vooral in op goed doorverwijzen en het nog beter koppelen van vraag en aanbod. Als steeds meer mensen in de bibliotheek komen met een informatievraag, biedt dit meer mogelijkheden om (digitale) laaggeletterdheid te herkennen. We kunnen mensen dan doorverwijzen naar een van de vele ontwikkelactiviteiten van het DigiTaalhuis.

Voor deze samenwerking ontvangen we doelsubsidie van de gemeente Utrecht.

Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)

Het IDO bestaat uit spreekuren, waarin we Utrechters helpen om te gaan met digitale diensten van de overheid. Denk aan het aanmaken van een DigiD of het installeren van een parkeerapp.

Het IDO is onderdeel van de hierboven omschreven ontwikkeling van de spreekuren binnen het Informatiepunt. Het is en blijft ons belangrijkste spreekuur. Voor het IDO ontvangen we overheidssubsidie.

ONZE ACTIVITEITEN

Oefenpleinen

De Bibliotheken Overvecht en Kanaleneiland hebben begin 2025 een Oefenplein. Dit is een zichtbare en laagdrempelige plek waar bezoekers gratis, en deels onder begeleiding, kunnen oefenen. Dit doen we samen met Digiwijs 3.0. Op de computers zijn programma's, zoals oefenen.nl, direct beschikbaar door een speciaal ontworpen startscherm. We zorgen voor een duidelijk profiel in samenhang met het Informatiepunt.

Deze Oefenpleinen zijn incidenteel gefinancierd. Is de evaluatie positief, dan zoeken we financiering voor duurzame voorzetting van de bestaande pleinen en uitbreiding van het aantal. Hierbij denken we aan de extra middelen die de gemeente Utrecht tot en met 2026 beschikbaar stelt voor het versterken van digitale vaardigheden.





Workshops digitaal meedoen

Ons aanbod van workshops ontwikkelen we zelf of samen met partners. Zo geven we samen met Digiwijs 3.0 workshops over onderwerpen waarover veel vragen zijn. Zoals werk zoeken, apps, internetbankieren, routes plannen, veilig zoeken op het internet, het patiëntenportaal en DigiD. Begin 2025 bieden we dit aanbod in drie bibliotheken; de komende jaren breiden we uit naar vier tot maximaal zes bibliotheken. Hierbij willen we zoveel mogelijk clusteren in de bibliotheken. De Digi-dinsdag is inmiddels een begrip in Overvecht en Kanaleneiland: op dinsdag kun je daar aan de slag met je digitale vaardigheden. Dit concept breiden we uit naar andere vestigingen.

ONZE ACTIVITEITEN

De ontwikkelbehoefte voor basisvaardigheden is dynamisch en verandert snel. We willen goed aansluiten op actualiteiten. Daarom kiezen we in ons aanbod voor het ontwikkelen van vaardigheden vaker voor korte workshops. En we verbinden ons Informatiepunt beter aan ons programma. Zien we, bijvoorbeeld, dat er veel vragen over een OV-app zijn, dan zorgen we snel voor een workshop. Bij het ontwikkelen van ons aanbod richten we ons op onderwerpen die het plezier van digitale mogelijkheden benadrukken. Zo willen we mensen op een positieve manier motiveren om te starten en te ontdekken wat ze verder willen leren. Een voorbeeld hiervan is ‘haal meer uit je smartphone’.

De doelgroep is breed. Door de snelle technologische ontwikkelingen vraagt digitaal vaardig zijn en blijven iets van álle Utrechters. Iedereen die iets wil leren over de thema’s die we aanbieden, kan dan ook bij ons terecht. Extra aandacht krijgen mensen die onvoldoende digitaal vaardig zijn om volwaardig mee te kunnen doen. Ook is een groot deel van onze workshops toegankelijk voor mensen met een taalachterstand. Want we weten dat taal- en digitale vaardigheden hand in hand gaan. Als taal een drempel is voor het ontwikkelen van digitale vaardigheden, verwijzen we naar passend taalonderwijs. Bij deze doelgroep besteden we extra aandacht aan het leggen van contact en het winnen van vertrouwen.

3

We bieden toegang tot internet en printen

In al onze bibliotheken vind je computers en printers voor publieksgebruik. Zo maken we internet en printen voor iedereen toegankelijk, vooral voor wie thuis geen PC, laptop, smartphone of internetverbinding heeft. Toen deze dienst in 2023 enkele dagen niet beschikbaar was, werd duidelijk hoeveel mensen er gebruik van maken en dat het om een essentiële voorziening gaat. Daarnaast is het voor ons een vindplek; hier vinden we mensen die baat kunnen hebben bij ons programma. Zoals onze workshops of de spreekuren van het Informatiepunt.

ONZE ACTIVITEITEN

4

We stimuleren digitaal burgerschap bij volwassenen

Dit impactdoel draait niet alleen om mee kunnen doen. Het gaat ook over deel uitmaken van de online wereld en deze mee vormgeven. We noemen het vermogen om vaardig, kritisch en bewust met digitalisering en digitale techniek om te gaan ‘digitaal burgerschap’. Met deze competenties verken je makkelijker nieuwe digitale mogelijkheden en de kansen die technologie biedt. Wie digitaal weerbaar is, kent de risico’s, maakt bewuste keuzes en beschermt zichzelf online. Deze kennis en vaardigheden zijn de basis voor een actieve rol in de digitale samenleving.

Digitaal burgerschap en basisvaardigheden hangen samen en versterken elkaar. De inspiratiesessie over de toekomst van kunstmatige intelligentie van vandaag is de workshop basisvaardigheid AI van morgen.
En andersom: tijdens een workshop ‘veilig online’ moedigen we ouderen aan om na te denken over hun digitale erfenis.

Sinds 2022 doen we ervaring op met programmeren over digitaal burgerschap. We hebben geëxperimenteerd met verschillende onderwerpen, vormen en doelgroepen. De komende jaren richten we ons op volwassenen die de digitale basisvaardigheden beheersen, maar nog niet goed beseffen wat de impact is van technologie op hun leven en de samenleving. Denk aan onderwerpen als desinformatie en de effecten van digitale technologieën op opvoeding.

We streven naar een maandelijks programma en enkele themaweken per jaar met extra activiteiten. Deze vinden vooral plaats in de Bibliotheek Neude, maar steeds vaker ook in onze andere bibliotheken. Het programma zal groeien, maar vooral beter aansluiten op actuele technologische ontwikkelingen en de behoeften van de doelgroep.



Digitaal meedoen
Workshop Digicafé in Bibliotheek Hoograven

IMPACT DOEL 2

Utrechters lezen en schrijven

Utrechters lezen en schrijven met plezier. Dit draagt bij aan hun algemene ontwikkeling en zelfredzaamheid.

Kunnen lezen en schrijven opent de wereld. Lees- en schrijfvaardigheden vergroten je verbeeldingskracht en inlevingsvermogen in de ander. Ze bereiden je voor om mee te doen in de maatschappij, bijvoorbeeld op het gebied van werk. En ze dragen bij aan je gezondheid, doordat je beter geïnformeerd keuzes kunt maken.

We zien een zorgwekkende trend in de ontwikkeling van lees- en schrijfvaardigheden op school. Uit internationaal onderzoek blijkt dat een derde van de jongeren mogelijk met onvoldoende leesvaardigheid van school gaat.[7] In het Uitvoeringsprogramma Basiseducatie Volwassenen 2023-2026 schat de gemeente Utrecht in, dat minstens 2% van de volwassen inwoners beperkte lees- en schrijfvaardigheid heeft.[8] En de kans is groot dat ook hun kinderen taalachterstanden oplopen. De gemeente benoemt het bevorderen van taalvaardigheid dan ook als een van de drie ambities in de Beleidsnota Bibliotheek 2024-2034.

Vergeleken met veel andere Biebs lenen we relatief veel boeken uit

Tegelijkertijd beleven veel Utrechters plezier aan taal. Vergeleken met andere bibliotheken lenen we relatief veel boeken uit. Aan Utrechters die boeken verslinden, zich laten inspireren door het gesproken woord of ervan dromen ooit hun eigen boek in de bibliotheek te zien.

Wij zijn de aanjager van lezen en schrijven, in onze bibliotheken, op scholen en in de stad. Onze kracht is het stimuleren van het plezier daarin. Dit gaat hand in hand met vaardigheid. Wie met plezier leest en schrijft, versterkt zijn vaardigheden. En wie vaardig is, beleeft meer plezier aan lezen en schrijven. Een opwaartse spiraal dus.

Onze ontwikkelingen op hoofdlijnen

➔ We zijn van nature meer gericht op lezen dan op schrijven. Maar het plezier in beide versterkt elkaar. Daarom gaan we meer doen om schrijfplezier te vergroten, zowel in ons onderwijs- als in ons vrijetijdsprogramma.

➔ De eerste 18 jaar van je leven ben je steeds in contact met de bibliotheek. Met ons aanbod bieden we een doorlopende leerlijn die met de jeugd meegroeit, ook als je nog niet aan een onderwijsinstelling bent verbonden. We investeren extra in (voor)lezen en taalontwikkeling van kinderen van 0 tot 4 jaar, in het onderwijs via de Bibliotheek *op school*, en in de aansluiting tussen ons aanbod op scholen en in de wijkbibliotheken.

➔ We versterken ons buitenschoolse programma voor kinderen tot 12 jaar in de Bibliotheken Neude, Kanaleneiland, Overvecht en Leidsche Rijn Centrum. Eerder deden we dit vooral in de Bibliotheek Neude, sinds 2022 doen we dit ook steeds meer in de wijken. We gaan door met deze ontwikkeling om meer kinderen te bereiken die een taalachterstand hebben of thuis niet vanzelfsprekend lezen.

➔ We versterken de verbinding tussen ons onderwijsprogramma, ons buitenschools programma en onze collectie. Daardoor kunnen deelnemers de collectie beter benutten en omgekeerd.

➔ Om jongeren van 12 jaar en ouder buiten school te bereiken, maken we samen met hen onze bibliotheken aantrekkelijker. En dan vooral de presentatie van onze jongerencollecties. We stimuleren het gebruik van deze nieuwe presentaties met programma, maar stoppen met het uitgebreidere vrijetijdsprogramma voor jongeren.

➔ Om geletterdheid te bevorderen, schaffen we de boetes af op te laat teruggebrachte boeken, zowel voor de jeugd als voor volwassenen.

ONZE ACTIVITEITEN

1

We borgen leesplezier met een doorgaande leerlijn van 0-18

Voorschool: BoekStart en voor- en vroegschoolse educatie (VVE)

BoekStart is een landelijk programma dat lezen en leesplezier bevordert. Hiervoor werken we samen met Taal Doet Meer en consultatiebureaus van Jeugdgezondheidszorg Utrecht.

Elk jaar sturen we zo'n vijfduizend ouders/verzorgers met een baby van drie maanden een uitnodiging om hun kind gratis lid te maken van de bibliotheek. Ouders/verzorgers die hun kind van 0 tot 2 inschrijven, krijgen een BoekStartkoffertje met twee babyboekjes en informatie over het belang van dagelijks voorlezen en taalontwikkeling. We onderhouden ook BoekStartcollecties op alle consultatiebureaus. Op de bureaus in Overvecht, Leidsche Rijn en Kanaleneiland zijn wekelijks BoekStart-coaches aanwezig. Zij informeren ouders/verzorgers over het belang van voorlezen en leiden hen naar de bibliotheek. Daarnaast organiseren we jaarlijks ongeveer twintig BoekStart-activiteiten.



Boekstart
Alle kinderen tot 2 jaar in Utrecht krijgen bij hun gratis lidmaatschap een BoekStart-koffertje met twee babyboekjes en fijne voorleestips cadeau

ONZE ACTIVITEITEN



Onze specialisten verzorgen de training en begeleiding van de BoekStartcoaches en professionals van de consultatiebureaus. Met Taal Doet Meer geven ze voorleestrainingen aan professionals en vrijwilligers van de Voorlees- en Doorlees Express. En ze sluiten aan bij oudergroepen in de wijken en onze bibliotheken, om hen te informeren over het belang van voorlezen en taalontwikkeling.

We starten met het programma ‘BoekStart in de kinderopvang’, met in eerste instantie zeven voorschoolgroepen. Ook willen we meer consultatiebureaus voorzien van collecties en de verbinding tussen het aanbod op consultatiebureaus, voorscholen en bibliotheken versterken. We onderzoeken de mogelijkheden voor extra financiering om dit te realiseren.

We zetten in op vijfenzestig voorschoolgroepen met een programma over interactief voorlezen voor peuters met een VVE-indicatie. Dit zijn kinderen van 2,5 tot 4 jaar met een risico op (taal)achterstand. In het programma zijn hun ouders/verzorgers en de betrokken pedagogisch medewerkers nauw betrokken.

Het programma bestaat uit prentenboeken met bijpassende materialen voor op de groep en thuis, en twee groepsbezoeken per jaar: één op de voorschool en één in de bibliotheek. Daarnaast verbeteren we jaarlijks de leesomgeving op een aantal (voor)scholen met kennis, advies en collectie.



Doelsubsidies van de gemeente maken BoekStart en ons VVE-programma mogelijk.

Primair en voortgezet onderwijs: de Bibliotheek *op school*

Met de Bibliotheek *op school* (dBOS) werken we structureel samen met scholen om de leesmotivatie en de digitale vaardigheid van leerlingen te vergroten. Op school én thuis. Zo bereiken we ook kinderen die geen lid zijn van de bibliotheek of thuis geen boeken hebben. dBOS is een bewezen effectieve aanpak. Die leidt tot meer lezen, betere leesvaardigheid en aanzienlijk hogere scores op begrijpend lezen dan bij leerlingen op scholen waar geen speciale aandacht is voor de boekencollectie.

Met dBOS ondersteunen we professionals in lees- en schrijfonderwijs in de hele onderwijsketen. En we zorgen voor een aantrekkelijke collectie

ONZE ACTIVITEITEN

en de nodige kennis binnen de school. Een dBOS-samenwerking bestaat uit:

- Een schoolbibliotheek met een actuele en gevarieerde collectie.
- Een lees-mediaconsulent van de Bibliotheek *op school* voor een vast aantal uren per week.
- Deskundigheidsbevordering voor de leescoördinator en het team op school.
- Planmatig werken aan leesbevordering en digitale geletterdheid.
- Een jaarlijkse meting van de leesmotivatie en het leesgedrag van leerlingen en leerkrachten.

Met de ontwikkeling van de Bibliotheek *op school* dragen we bij aan de doelstelling van de gemeente om als bibliotheek een optimaal bereik in de stad te realiseren, en aan doelstellingen van de Utrechtse Onderwijsagenda (UOA) 2024-2027.





Bibliotheek *op school*
Bezoek van staatssecretaris Marielle Paul aan OBS De Kaleidoscoop en opening van dBos op de Luc Stevensschool, speciaal basisonderwijs, door Dennis de Vries, Utrechts wethouder jeugd

Op dit moment werken we met achtenveertig scholen samen in de Bibliotheek *op school*. Binnen de huidige financiële kaders kunnen we in de periode 2025-2028 jaarlijks groeien met vijf samenwerkingen in het primair onderwijs (PO) en één in het voortgezet onderwijs (VO). Onlangs heeft de gemeente eenmalig extra middelen beschikbaar gesteld voor meer groei van dBOS. We zijn in gesprek over de invulling hiervan.

ONZE ACTIVITEITEN

Tot nu toe was de financiering van dBOS vooral gericht op scholen met een kwetsbare populatie. Ook in onze eigen werving richten we ons van nature op deze scholen. Maar we merken dat ook andere scholen enthousiast zijn en de benodigde middelen hebben. Daarom gaan we ook met deze scholen in gesprek en samenwerkingen aan. Ons uiteindelijke doel is dat dBOS op elke school beschikbaar is.

Naast de kwantitatieve groei, werken we voortdurend aan het verbeteren van het inhoudelijke concept en onze expertise. In het PO richten we ons steeds meer op meertalige, rijke teksten, digitale geletterdheid en schrijven. In het schooljaar 2024-2025 starten we ook een pilot rond het thema burgerschap. Hiermee onderzoeken we of we dit kunnen opnemen in ons dBOS-aanbod. Bij het VO zitten we nog in de opstartfase. Hier ligt de focus op het opzetten van nieuwe dBOS-samenwerkingen. Gaandeweg ontdekken we welke thema's extra aandacht van ons vragen.

We versterken ook de verbinding tussen scholen met een bibliotheek en de nabijgelegen wijkbibliotheek. De collectie op school is een startpunt en brengt dagelijks leesplezier in de klas. In onze bibliotheken is de collectie nog groter. Hier kunnen we de opgewekte leeshonger verder voeden en stillen. Voor kinderen met een lees- en taalachterstand is alleen op school lezen niet genoeg; dagelijks lezen thuis, in hun vrije tijd, blijft nodig. Met dBOS-scholen spreken we daarom af, dat zij zich inzetten om elk kind en jongere lid te laten worden van de Bieb. Daarnaast bezoeken de scholen elk jaar de bibliotheek.

De Bieb op school brengt dagelijks leesplezier in de klas

Tot slot: kennisdeling is belangrijk. Voor leerkrachten in het PO en VO organiseren we twee keer per jaar nascholings- en netwerkbijeenkomsten. Ook leiden we jaarlijks de leescoördinatoren van (nieuwe) dBOS-scholen op met de cursus 'Open Boek'. Een van de resultaten van deze cursus is een lees- en mediaplan, opgesteld door de deelnemende leerkrachten voor hun eigen school. Voor leescoördinatoren van het basis- en voortgezet speciaal onderwijs ontwikkelen we samen met BiSC een speciale versie van Open Boek, inclusief minstens één netwerk- of nascholingsbijeenkomst per jaar.

Bij deze ambities hoort wel een financiële kanttekening. Scholen in het PO en VO krijgen tot nu toe van het Rijk en de gemeente tijdelijke

ONZE ACTIVITEITEN

financiële ondersteuning voor dBOS. Als deze steun wegvalt, kunnen scholen die al een Bibliotheek *op school* hebben afhaken en nieuwe scholen afzien van deelname.

We zien ook de noodzaak om aan de slag te gaan bij mbo-scholen en de pabo (hbo). Maar hiervoor is helaas geen subsidieregeling beschikbaar. Daarnaast kan de voorgenomen btw-verhoging door het Rijk van 9 naar 21% op de aanschaf van boeken een drempel zijn voor scholen om in boeken te investeren. In landelijk verband wordt gezocht naar een oplossing hiervoor.



Gratis bibliotheekpas
Wethouder Eelco Eerenberg deelt de eerste gratis bibliotheekpassen uit aan docent Nederlands Caroline Wisse en docent M&M Nick Neijssen van het Globe College in Kanaleneiland

Aanvullend onderwijsaanbod

Naast dBOS bieden we groepsbezoeken en activiteiten aan en verzorgen we lesreeksen. Ook kunnen scholen een onderwijscollectie bij ons lenen en onze expertise inhuren.

Met groepsbezoeken maken kinderen en jongeren kennis met de (wijk) bibliotheek. En ze leren hoe ze een passend boek zoeken, vinden en kiezen. Om onze capaciteit beter te richten op de groei van dBOS, bouwen we het aantal incidentele groepsbezoeken af en maken we deze meer kostendekkend. Zo blijft een klein aanbod aan groepsbezoeken

ONZE ACTIVITEITEN

bestaan, gericht op scholen die nog niet deelnemen aan dBOS en op het onderhouden van onze relaties met de Utrechtse onderwijsinstellingen.

De onderwijscollectie voor PO en VO bouwen we in 2025-2028 om tot themacollecties met rijke teksten, die aansluiten op de behoefte van scholen. Ook kunnen scholen bij ons een groepsabonnement afsluiten om materialen te lenen.

Samen met De Brede School verzorgen we elk jaar een aantal lesreeksen voor de groepen 4 en 7 onder de titel ‘Lezen is leuk’. Hieraan doen dBOS- én niet-dBOS scholen mee. Voorwaarde is dat de Brede school deze lesreeksen kan blijven financieren. Scholen kunnen ook bij ons terecht om deel te nemen aan een van de (voor)leescampagnes. Verder verzorgen we teambijeenkomsten over rijke teksten, een boekenkring, literaire gesprekken en digitale geletterdheid. Ook workshops voor ouders tijdens een ouderavond zijn mogelijk.

In de periode 2024-2027 bieden we professionals in het onderwijs (PO, VO en pedagogische medewerkers in de kinderopvang) een gratis bibliotheekabonnement aan. Dit is mogelijk dankzij extra financiering van de gemeente. Dit initiatief is vlak voor de zomer van 2024 geïntroduceerd, en veel professionals hebben zich al aangemeld.

2 Met partners verminderen we laaggeletterdheid bij volwassenen

Om laaggeletterdheid onder volwassenen te bestrijden, is er veel verschillende expertise nodig. We hebben te maken met een doelgroep die soms nog geen Nederlands spreekt. Maar veel vaker zijn er multidisciplinaire uitdagingen. Het bereiken van deze mensen is bovendien lastig. Buiten de muren van de bibliotheek is het aan onze deskundige partners om mensen te wijzen op de mogelijkheden in de bibliotheek. Wij hebben de kennis en capaciteit daar niet voor in huis. Daarom gaan we de komende jaren hierin meer samenwerken met organisaties als DOCK en de Buurtteams.

Zelf richten wij ons vooral op mensen die al in de bibliotheek komen en moeite hebben met lezen. Zoals ouders of bezoekers van het Informatiepunt. Voor hen ontwikkelen we een programma om hen te

ONZE ACTIVITEITEN

verleiden gebruik te maken van ons aanbod voor taalontwikkeling. De community-keuken die we in 2025 in Overvecht openen, gaat daarbij helpen. Net als een programma als ‘Ontdek Nederland in de Bieb’. Hierin krijgen mensen informatie, bijvoorbeeld, over geldzaken en opleidingen. Voor ouders organiseren we een programma over voorlezen en mediaopvoeding. We gaan onze Lees & Schrijf-collecties beter samenstellen en toegankelijker maken voor laagtaalvaardigen. Daarin trekken we op met taalaanbieders en cursisten.



Week van lezen en schrijven

Elk jaar is in september de landelijke campagne ‘Week van lezen en schrijven’. Een uitgelezen kans om alle initiatieven onder de aandacht te brengen van mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. Het evenement helpt ook bij het creëren van bewustwording bij professionals en interesseert potentiële vrijwilligers. In opdracht van de gemeente coördineren wij deze week, samen met Taal Doet Meer, Digiwijs 3.0 en NLtraining. Vanaf 2025 ontvangen we hiervoor een doelsubsidie van de gemeente. We nodigen de hele stad uit om mee te doen en iets te organiseren. En uiteraard maken we ook zelf een programma. Ons doel is dat er in deze week minstens 20 activiteiten zijn.

Voor de daadwerkelijke taalontwikkeling werken we vooral samen met partners. De belangrijkste is Taal Doet Meer. Dit is dé Utrechtse organisatie met kennis, expertise en aanbod in het ontwikkelen van basistaalvaardigheden. Met Taal Doet Meer hebben we een langdurige samenwerkingsovereenkomst. We faciliteren hun inzet in onze bibliotheken zo goed mogelijk en verwijzen bezoekers effectief naar hen door.

Met deze inzet geven we invulling aan de doelstelling ‘toegankelijkheid als uitgangspunt voor gelijke kansen’ uit de gemeentelijke beleidsnota. Ook krijgen gemeenten vanaf van het Rijk de regierol toebedeeld in de ‘gezinsaanpak laaggeletterdheid’. Kinderen uit taalarme gezinnen groeien vaak op tot laaggeletterde volwassenen. Laaggeletterde ouders hebben meestal niet de vaardigheden om een taalrijke thuisomgeving te creëren. Jonge kinderen lopen daardoor al een taalachterstand op, die op school moeilijk in te halen is. De gezinsaanpak helpt ouders om hun kinderen te ondersteunen en te stimuleren in de taalontwikkeling. Ook kunnen ouders werken aan hun eigen basisvaardigheden. Zoals eerder genoemd, doen we als bibliotheek al veel op dit gebied. We gaan graag met de gemeente in gesprek over hun ambities hierin en of we, gezien ons grote bereik van gezinnen, meer kunnen betekenen.

ONZE ACTIVITEITEN

3

We stimuleren lees- en schrijfplezier voor kinderen en volwassenen

Met dit programma richten we ons op kinderen van 0 tot en met 12 jaar en op volwassenen. Het aanbod voor jongeren komt in de volgende paragraaf aan bod.

Kinderen

Voorlezen vormt de basis voor leesplezier. Met onze voorleesprogramma's moedigen wij ouders/verzorgers aan om al vanaf de geboorte hiermee te beginnen. We breiden het aantal talen waarin we voorlezen uit. En we gaan ook voorlezen aan oudere kinderen, tot minstens 8 jaar in plaats van de huidige 6 jaar. Daarnaast ontwikkelen we meer programma's die thuis voorlezen stimuleren. Zoals het uitdelen van voorleestassen.

Meertalig voorlezen vraagt ook om een meertalige collectie. Daarom breiden we het aantal boeken in andere talen uit, vooral voor de jongste jeugd. Zo kunnen ouders in hun eigen taal voorlezen. In 2028 hebben de



Kinderboekenweek
Burgemeester Dijksma leest voor tijdens Voorleesfeestje bij een Utrechts gezin thuis

ONZE ACTIVITEITEN

Bibliotheken Neude, Overvecht, Kanaleneiland en Leidsche Rijn Centrum stevige collecties in huis in tenminste drie talen.

Onze jeugdcollectie is en blijft omvangrijk. De samenstelling van onze collectie in de bibliotheken sluit aan bij de vraag en samenstelling van de wijk, de leesplannen van scholen en ons vrijetijdsprogramma. De collectie dvd's en cd's met films, liedjes en luisterboeken bouwen we af; de vraag ernaar neemt af en nieuw aanbod droogt op. Kinderen kunnen via de website e-books, luisterboeken en digitale prentenboeken streamen. En ze helpen ons bij het selecteren van nieuwe aanwinsten. De presentatie van de collectie gaan we verbeteren. Bijvoorbeeld met displays die helpen bij het ontdekken van en navigeren door de collectie. Hiermee verwachten we het gebruik te vergroten. We maken ook programma's om elk kind te helpen passende boeken te vinden. Zoals ons programma Kinderjury, waarbij kinderen zelf het beste boek kiezen.





Leesplezier
Voorlezen in het Turks in Bibliotheek Hoograven en de Nationale Voorleeswedstrijd

Voorheen maakten we ons programma voor kinderen vooral in de Bibliotheek Neude. Sinds 2022 hebben we ook programma's in de wijken, waar mogelijk in samenwerking met wijkpartners. Deze aanpak gaan we versterken in de Bibliotheken Neude, Kanaleneiland, Overvecht en Leidsche Rijn Centrum. Met speciale aandacht voor kinderen met een taalachterstand of bij wie thuis niet wordt voorgelezen. Hiervoor werken we samen met partners als Taal Doet Meer en Welkom in Utrecht. In de Bibliotheek Neude bieden we daarnaast betaalde, meer verdiepende of festivalachtige

ONZE ACTIVITEITEN



kinderprogramma's aan. In de komende periode breiden we die uit naar Leidsche Rijn Centrum. Dit betekent een beperkt programma voor kinderen in de andere bibliotheken, al is ook hier behoefte aan meer. Zoals in de Bibliotheek Hoograven. Helaas hebben we niet de middelen en faciliteiten om het uitgebreide kinderprogramma in al onze bibliotheken aan te bieden.

Het thema schrijven is relatief nieuw voor ons, maar we geloven dat plezier in lezen en schrijven elkaar versterkt. Vanaf 2025 starten we daarom met een aantal activiteiten waarin schrijven centraal staat. Op basis van de ervaringen die we opdoen, bepalen we het vervolg.

In Overvecht gaan we door met de activiteiten van onze Geheime Schrijfschool, in samenwerking met Stichting Durf te Dromen. Het doel: definitieve vestiging in de Watertoren rond 2026. In 2023 en 2024 hebben we al waardevolle ervaringen en netwerk opgedaan, in pilotvorm en nomadisch.



Volwassenen

Utrecht is sinds 2017 Unesco City of Literature. Die titel viert de literaire historie en actualiteit van onze stad. We zijn gezegend met een aantal goede boekhandels, die regelmatig programma maken met schrijvers. Zoals de Kinderboekenwinkel, Savannah Bay, de Boekenbar en Broese. Het International Literature Festival Utrecht (ILFU) brengt in oktober schrijvers uit het hele land en de wereld naar Utrecht en organiseert ook door het jaar heen activiteiten. Het Stadsdichtersgilde is een levendig gezelschap. De poëzie ligt op straat. En we kijken uit naar de opening van het Kinderboeken/Literatuurmuseum in 2028.

De bibliotheek ondersteunt graag, en waar mogelijk genereus, partners en individuele Utrechters. Zij organiseren vooral in de Bibliotheek Neude programma's, van kleine activiteiten zoals boekpresentaties, boeken-markten, exposities en cursussen, tot grootschaliger aanbod als festivals en evenementen met een stedelijke, regionale of zelfs landelijke uitstraling. Zo kunnen ze meer mensen ontvangen dan in hun eigen onderkomen en een ander, breder publiek bereiken. De bibliotheek is vaak de plek waar veel Utrechters voor het eerst in contact komen met schrijvers.

Zelf bieden we vooral een publieksprogramma rondom de grote landelijke leesbevorderingsevenementen. Zoals de Poëzieweek, Boekenweek,

ONZE ACTIVITEITEN

Middag van het Fantastische Boek, Avond van het Spannende Boek en Heel Nederland Leest. Bij deze activiteiten besteden wij naast lezen ook aandacht aan schrijven. Vanwege de goede faciliteiten en bereikbaarheid ligt hierbij ook voor ons de nadruk op de Bibliotheek Neude als locatie. In de komende jaren bekijken we of we in Leidsche Rijn ook programma's kunnen aanbieden.

In 2025 openen we in de Bibliotheek Neude het Huis van Ongekende Boeken. Een plek waar iedereen die een boek heeft geschreven, maar geen uitgever heeft gevonden, zijn werk kan onderbrengen. Het is bedoeling dat deze ruimte ook een intieme plek wordt voor programma's rondom lezen en vooral schrijven.

avond van het spannende boek



Avond van het spannende boek
We doen elk jaar mee met de grote landelijke evenementen die leesplezier bevorderen. Zoals een programma voor de echte thrillerfans in Bibliotheek Neude: de Avond van het Spannende Boek!

ONZE ACTIVITEITEN

4

We vernieuwen onze jongerenafdelingen

Jongeren komen graag naar de bibliotheek om, bijvoorbeeld, huiswerk te maken. Maar ons vrijetijdsprogramma voor hen bezoeken ze weinig. Het blijkt moeilijk om deze leeftijdscategorie hiervoor te interesseren. Daarom gaan we hiermee stoppen. Uiteraard blijven we jongeren die zelf iets willen organiseren, zoals een bookclub, wel helpen. Zelf verleggen we onze aandacht naar het verbeteren van de samenstelling en presentatie van onze collecties voor jongeren. Dit vinden we een duurzamere investering in het vergroten van leesplezier bij deze doelgroep.

Vanaf 2025 vernieuwen we de jongerenafdeling in de Bibliotheek Neude, zodat deze beter aansluit op hun belevingswereld. Dit is geen project met een einddatum, maar een continu proces. We zetten verleidings-technieken in uit de online-wereld, waar jongeren vaak verblijven. Denk aan BookTok, waar peer-to-peeruitwisseling een grote rol speelt. We creëren een omgeving die uitnodigt om ter plekke te lezen. De lessen die we hiermee opdoen, hopen we later ook in te zetten bij het vernieuwen van jongerenafdelingen in andere bibliotheken.

Ook de samenstelling van de collectie voor jongeren, zowel in de Bibliotheek Neude als in enkele andere wijkbibliotheken, vraagt extra aandacht. De nieuwe collectie met vooral Engelstalige mangastrips in Neude is succesvol en recent uitgebreid naar de Bibliotheek Vleuterweide. We kopen vaker Engelstalige boeken die populair zijn op sociale media. De collecties moeten goed aansluiten bij de bibliotheken en lees-mediaplannen in het vo en mbo. De inhoud en presentatie van de Lezen voor de lijst-collecties gaan we verbeteren.

Daarnaast gaan we aan de slag met games. Die zijn meer dan entertainment alleen en een belangrijk onderdeel geworden van de hedendaagse cultuur. Vaak vertellen games bijzondere verhalen en speel je ze samen. Maar in Utrecht ‘game-stad’ ontbreekt een publieke plek waar er aandacht voor is. We gaan games de komende jaren geleidelijk een plek geven in ons aanbod, deels met extra financiering. Te beginnen in de Bibliotheek Neude. Het gaat dan niet om het uitlenen, maar om het samen spelen van niet-alledaagse games en het aanbieden van programma. Voorlichting aan ouders hoort daar ook bij. Natuurlijk werken we hierin samen met de gaming community en andere partners. Zoals de HKU en Dutch Game Garden.

ONZE ACTIVITEITEN

5

We continueren het Leesoffensief Utrecht

In 2022 namen Taal Doet Meer en de Bibliotheek Utrecht het initiatief voor het stedelijke Leesoffensief Utrecht. Dit project heeft vier doelen:

1. Alle Utrechtse kinderen beginnen met een goede woordenschat aan het primair onderwijs.
2. De leesvaardigheid en leesmotivatie van Utrechtse scholieren wordt aantoonbaar vergroot.
3. Alle Utrechtse jongeren komen geletterd van het middelbaar onderwijs.
4. Alle volwassen Utrechters kunnen ondersteuning krijgen bij het ontwikkelen van hun taalvaardigheden.

Het Leesoffensief richt zich ook, maar in mindere mate, op digitale vaardigheden en weerbaarheid. Inmiddels zijn er vijftig organisaties bij betrokken, die op verschillende manieren bijdragen. Samen organiseren we twee inhoudelijke netwerkbijeenkomsten per jaar. Hiervoor nodigen we gasten uit om te komen spreken over actuele onderwerpen. De deelnemers kunnen aan de hand van pitches delen waar ze mee bezig zijn. Met deze bijeenkomsten willen we kennisontwikkeling en samenwerking stimuleren.

6

We bevorderen het lezen door boetes af te schaffen

Lees verder
Ons Fundament: Marketing en communicatie
Abonnementen-structuur

Mensen die een geleend boek te laat terugbrengen naar de Bieb, betalen nu € 0,15 per dag boete. We merken dat dit Utrechters kan weerhouden om lid te worden, uit irritatie of uit angst voor schulden. Dit is vooral zorgwekkend bij taalarme gezinnen. Steeds meer bibliotheken in Nederland schaffen daarom boetes af. Begin 2023 bleek uit een inventarisatie dat bijna 60% van de bibliotheken een vorm van boetevrij beleid heeft en 32% volledig boetevrij werkt.[9] Met positieve ervaringen tot gevolg. Vanaf 2025 kunnen ook onze leden boetevrij lenen, als onderdeel van onze nieuwe abonnementenstructuur.
Dit doen we om de geletterdheid te bevorderen, om iedereen de kans te geven boeken te lenen en om onze nieuwe positionering ‘De Bibliotheek Utrecht deelt’ te versterken.

IMPACT DOEL 3

Utrechters zetten zich in voor hun gemeenschap

Utrechters zijn betrokken bij elkaar en geven samen vorm aan hun gemeenschap en maatschappelijke opgaven.

Veel mensen willen een positieve bijdrage leveren aan hun gemeenschap. Gelukkig maar. Maar de toenemende complexiteit van onze wereld leidt tot uitdagingen waarvoor vaak niet één oplossing te vinden is. Die complexe uitdagingen vragen om het combineren van diverse invalshoeken en kennis. Én om samenwerking tussen inwoners, overheid, wetenschap en bedrijfsleven. Niet alle Utrechters voelen zich hiertoe in staat, uitgenodigd of gezien. Bijvoorbeeld door de complexiteit van de opgaven, de overvloed aan informatie of het gebrek aan vertrouwen of perspectief. Als grote groepen hierdoor niet deelnemen, voelen ze zich niet betrokken bij elkaar en zijn ze steeds minder geneigd om bij te dragen. Het gevolg is dat de oplossingen niet op hun behoeften zijn afgestemd. De ongelijkheid neemt hierdoor verder toe en de toekomstbestendigheid van onze samenleving en democratie komt onder druk te staan. Positiever geformuleerd: actief burgerschap draagt bij aan welbevinden en verbinding. Het bevorderen van burgerschap is dan ook een van de drie ambities van de gemeente Utrecht in de Beleidsnota Bibliotheek 2024-2034.

Onze ontwikkelingen op hoofdlijnen

➔ We blijven programmeren en collectioneren met Utrechters. En we gaan dat meer doen met mensen die ons minder snel weten te vinden.

➔ Burgerschap is een relatief nieuw thema voor de bibliotheek. In 2024 opende het Huis van Actief Burgerschap. Dit initiatief voorziet in een grote behoefte, dus we gaan ermee door. Onder bibliotheken lopen we voorop in het agenderen en stimuleren van deze vorm van burgerschap.

➔ Vrijwilligerswerk is een vorm van actief burgerschap. We versterken onze samenwerking met vrijwilligers en maken zo de bibliotheek nog meer samen met Utrechters.

ONZE ACTIVITEITEN

1

Utrechters delen kennis en maken programma

Utrechters organiseren altijd al zelf van alles in hun Bieb. In 2022 zijn we gestart met het ontwikkelen van die samenwerking naar een proactieve, structurele en bewuste werkwijze. Allereerst in de Bibliotheek Neude en sinds kort ook in Kanaleneiland, Overvecht en Leidsche Rijn Centrum.

We doen dit om het welbevinden en de verbinding van Utrechters te bevorderen. Daar komt bij dat betrokkenheid van wijkgenoten drempelverlagend kan werken voor wie dat nog nodig is. Wat we gaan doen, kunnen we nog niet concreet benoemen, omdat we volgen wat Utrechters zelf willen doen. Wel kunnen we iets zeggen over onze werkwijze. Onze programmamakers gaan de wijken in, leren inwoners kennen en nodigen hen uit om hun kennis en verhalen te delen in de Bieb. Als het nodig is, helpen we hen daarbij. En als we kansen zien, verbinden we gemeenschappen en netwerken aan elkaar. Vertrouwen geven en gelijkwaardigheid zijn sleutelbegrippen voor een succesvolle samenwerking. En: het proces is minstens zo belangrijk als het resultaat. Het maakt Utrechters bewust van het belang en de verantwoordelijkheid van kennisdelen, en hoe ze dit kunnen doen. We zorgen ervoor dat de meeste activiteiten in de gratis toegankelijke, openbare ruimte zijn. Zo kunnen Utrechters die kennis delen anderen mensen ook onverwacht inspireren.



Workshop Bak vol Botten
Het universiteitsmuseum liet kinderen botten determineren in Bibliotheek Kanaleneiland

ONZE ACTIVITEITEN

Het enthousiasme is groot: Utrechters maken inmiddels het merendeel van ons programma. Tot nu toe werken we vooral samen met mensen die ons zelf met een idee benaderen of die al in ons netwerk zitten. In de opstartfase werkt deze aanpak goed, omdat we inspelen op de energie die er al is. Voor de komende periode geven we onszelf de opdracht om een stap verder te gaan. We willen onze relevantie en impact vergroten door meer samen te werken met Utrechters en gemeenschappen die wij nog niet kennen. Dit vraagt om onze proactieve aanwezigheid in de wijken, om het opbouwen en onderhouden van een netwerk en om het maken van keuzes over met wie we samenwerken. Hoe we dit gaan aanpakken, verschilt per wijk. De komende jaren blijven we ons vooral richten op Utrechters en gemeenschappen rondom de bibliotheken Overvecht, Kanaleneiland, Leidsche Rijn en Neude. Zo kunnen we duurzame banden ontwikkelen, ook als dat meer investering vraagt.

2

We collectioneren met Utrechters

Hoe veelzijdig onze collectie ook is, niet alle bezoekers herkennen zich erin of vinden boeken die hen aanspreken. Om dit te verbeteren, werken we vanaf 2024 meer samen met gemeenschappen. Daarvoor zijn we het programma ‘Collectie en Communities’ gestart. Dankzij verschillende fondsen kunnen we dit in de periode 2024-2027 uitvoeren.

Onderdeel van het programma is het betrekken van Utrechters bij het verwerven en promoten van de collectie. In de Bibliotheken Neude, Leidsche Rijn Centrum, Overvecht en Kanaleneiland stellen vierentwintig communities collecties samen van gemiddeld zeventig boeken. Dit kunnen collecties zijn voor kinderen, jongeren en volwassenen. Hierbij maken ze programma om het gebruik van de collectie te stimuleren. We voeren met Utrechters ook een aantal experimenten uit om collecties aantrekkelijker en toegankelijker te presenteren. Een voorbeeld is de herinrichting van de jongerenafdeling in de Bibliotheek Neude. Door deze aanpak maken we onze collectie niet alleen diverser en inclusiever; we stimuleren ook het actieve gebruik ervan en bevorderen ontmoeting. Hierdoor ontstaat meer leesplezier, en dus geletterdheid. Ook dit project geeft invulling aan de doelstellingen ‘toegankelijkheid’ en ‘bibliotheek van de wijk’ van de gemeente Utrecht.

Lees verder
Impactdoel 2: Utrechters lezen en schrijven
We vernieuwen onze jongerenafdelingen

ONZE ACTIVITEITEN

3

We ontwikkelen het Huis van Actief Burgerschap

Naast het delen van kennis en verhalen van individuele Utrechters, zijn we ook een plek voor bewonersgroepen en andersoortige collectieve initiatieven. Met elkaar werken ze aan maatschappelijke vraagstukken, in samenwerking met de overheid en het bedrijfsleven.

In 2021 agendeerden we burgerschap als belangrijk thema voor onze toekomstige inzet. In samenwerking met BiSC lieten we in 2023 een onderzoek doen naar de mogelijkheden. In 2024 deed zich een bijzondere kans voor: samen met het VSBfonds openden we in de Bibliotheek Neude het Huis van Actief Burgerschap. Voor en vooral van burgers uit Utrecht én Nederland. Deze plek ontwikkelen ze in 2024 zelf, onder begeleiding van drie kwartiermakers. Vanwege het succes in het eerste half jaar, heeft het VSBfonds de intentie uitgesproken de steun in 2025 te willen voortzetten. We willen het Huis van Actief Burgerschap uiteindelijk in een coöperatie onderbrengen, zodat het eigenaarschap echt in handen van burgers komt.

Huis van Actief Burgerschap
Plek voor mensen die zich inzetten voor hun buurt, wijk of stad

Het Huis van Actief Burgerschap heeft als doel om actief en collectief burgerschap te inspireren, stimuleren en faciliteren. Met een speciale focus op bewonersbeweging. De burgers zijn hiervoor zelf aan zet. Door in





ONZE ACTIVITEITEN

bijeenkomsten en via programma's hun verhaal te vertellen en het perspectief van burgerschap te schetsen. Het Huis brengt actieve burgers en organisaties samen en vergroot het zelfbewustzijn van burgerschap. Ook helpt het overheden en bedrijven om zich te kunnen verbinden met actieve burgers. Bijvoorbeeld door hen uit te nodigen om ook deel te nemen en netwerken te verbinden. Andere organisaties buiten Utrecht die interesse hebben in een soortgelijk initiatief, waaronder bibliotheken, ondersteunen we met advies. Het Huis van Actief Burgerschap blijft de landelijke locatie.

Uiteraard zetten we in op synergie tussen het Huis van Actief Burgerschap en het programma dat Utrechters in de bibliotheek maken. De programma's die in het Huis totstandkomen, kunnen we in de bibliotheek delen met een breder publiek. En misschien leidt een programma van een Utrechter wel uiteindelijk tot een bredere beweging?

We realiseren ons goed, dat vooral mensen die zich al als (potentieel) actief burger beschouwen het Huis van Actief Burgerschap weten te vinden. Het initiatief spreekt lang niet alle Utrechters aan. Daarom werken we in 2025 aan een plan om ook de burgerschapsvaardigheden van andere Utrechters te vergroten, als daar behoefte aan blijkt te zijn. Dit kan alleen als we hiervoor aanvullende financiering vinden.

4

We vergroten de samenwerking met vrijwilligers

Vrijwilligerswerk is een vorm van actief burgerschap. En samenwerken met vrijwilligers sluit naadloos aan bij onze missie. Werken als vrijwilliger in de bibliotheek draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling. Ook stelt het mensen in staat om een bijdrage te leveren aan de maatschappij en zich te verbinden met hun gemeenschap. Door hun inzet wordt de bibliotheek nog meer ván de stad. Bovendien kunnen wij meer doen en wat we doen nog verder verbeteren. En niet te vergeten: vrijwilligers zijn belangrijke ambassadeurs van de bibliotheek. In het volgende hoofdstuk, Ons fundament, vertellen we meer over de ontwikkeling van ons vrijwilligersbeleid.

Lees verder
Ons fundament
Personeelsbeleid

Onze partners

Samenwerking met anderen is onmisbaar. Dat doen we met een veelheid aan mensen en organisaties. Dit overzicht bevat een selectie die de brede diversiteit van onze partners toont.

Alle inwoners van Utrecht Taal Doet Meer Digiwijs 3.0 DOCK Buurtteams Stichting Lezen & schrijven International Literature Festival Utrecht Vereniging Openbare Bibliotheken Scholen van de scholenkoepels SPO Utrecht, PCOU Willibrord, KSU, SOZKO, Wijs!, Monton, Al Amana, SHON, De Kleine Prins, NUOVO Kinderopvangorganisaties Kind&co ludens, BLOS, Gro up Tulip Institute for Turkish Language and Culture Jongerenwerk Utrecht Keti Koti Utrecht Gemeente Utrecht Stichting Durf te Dromen Bibliotheken provincie Utrecht, G4 en G20 Globe College Koninklijke Bibliotheek Samen voor Overvecht Loket 1 UW Werken Werkt Eyup Sultan Camii moskee BiSC Utrecht Cultuur19 Stichting Leren voor de Toekomst Japanese Art & Culture Centre of Utrecht Abrona Al Amal Buren helpen Buren ROC Midden Nederland Tori Oso Utrecht NBD Biblion Geldzaak Broese Boekverkopers U-Centraal Azc Utrecht Provincie Utrecht CPNB HKU Cultuur & School Utrecht 't Gilde De Utrechtse Kinderboekwinkel MBO Utrecht Werkwinkels Utrecht Politie Utrecht De Schoolschrijver Papiercafé Utrecht RAUM Utrecht Savannah Bay Buurtcentra Brede school Utrecht IJsclub Siberia Tools for Taal De Emigratie generatie ZIMIHC Stut Theater Sharing Arts Society Fotodok Utrecht in Dialoog Het Mediateam Wijkcoöperatie Griftstroom The Social Collective Zin in Utrecht Hogeschool Utrecht Prago Cubiss SETUP Universiteit Utrecht Utrecht Marketing Asha Utrechts Stadsdichtersgilde Studium Generale Theaterschool Utrecht Kris Kras Atelier Senia Culturele Apotheek Stadsschouwburg Utrecht De Schrijverscentrale Theater Kikker & Podium Hoge Woerd Sesar Toneel Internationaal Kamermuziek-festival Utrecht De Vrijstaat Het Filiaal theatermakers Museumnacht Tweetakt Literatuurmuseum/ Kinderboekenmuseum Museum en sterrenwacht Sonnenborgh Domtoren BOKS Cultuurhuis Kleine Lettertjes Hebban Kletskoppenfestival Frontaal Ateliers De Wijde Doelen Het Wilde Westen Basmah Academy Villa Vrede Koffiemaatjes/RenQli **En nog vele anderen**

IMPACT DOEL 4

Utrechters ontmoeten elkaar

Utrechters ervaren de bibliotheek als een veilige, inspirerende en toegankelijke leer-, verblijf- en ontmoetingsplek.

Het ervaren van sociale verbinding is een basisbehoefte. Maar mensen voelen zich steeds vaker eenzaam, vooral in stedelijke gebieden. Ook in Utrecht staat de sociale cohesie onder druk door grootstedelijke problematiek.[10] Denk aan verschillen tussen buurten, sociale ongelijkheid en bovengemiddeld veel hoge en lage inkomens.

We leiden vaak afzonderlijke levens; mensen uit verschillende groepen komen elkaar nauwelijks nog tegen. We leven, werken, winkelen en spelen op andere plekken, onze kinderen gaan naar andere scholen. In onze verdichtende stad zijn steeds minder publiek toegankelijke plekken waar mensen samen leven, iedereen terecht kan en zich welkom voelt, zonder (financiële) verplichtingen. In de bibliotheek kan dat nog wel.

Onze ontwikkelingen op hoofdlijnen

➔ Onze bibliotheken krijgen steeds meer een eigen karakter, afgestemd op de wijk. Dit zie je terug in onze collecties, inrichting en programma. Hierbij focussen we op de Bibliotheken Neude en Leidsche Rijn Centrum vanwege hun centrumfuncties, en op Overvecht en Kanaleneiland vanwege de specifieke maatschappelijke uitdagingen in die wijken.

➔ We experimenteren met onbemenste openingsuren in de Bibliotheken Kanaleneiland en Leidsche Rijn Centrum. Zo verruimen we de openingstijden en vergroten we de maatschappelijke waarde van onze gebouwen.

➔ In de afgelopen periode hebben we stappen gezet om de diversiteit en inclusiviteit van de bibliotheek bewust te vergroten. Dit beleid zetten we voort. Daarnaast gaan we op sommige onderdelen concrete doelstellingen formuleren.

ONZE ACTIVITEITEN

1

We stemmen onze bibliotheken af op de wijk

Elke wijk heeft haar eigen karakter. En dat weerspiegelt zich steeds meer in onze bibliotheken: in het programma, de collectie en de inrichting. Dit is een grote verandering vergeleken met enkele jaren geleden; toen waren efficiëntie, standaardisering en een centrale aansturing onze uitgangspunten. Nu laten we ons inspireren door de wijk. Die bepaalt wat we doen, hoe we dit doen en met wie. Deze aanpak is arbeidsintensiever, maar het effect is groter: onze bibliotheken functioneren steeds meer als de ontmoetingsplek en huiskamer van de wijk en stad. De drempel is lager en het aanbod past beter bij de vraag. Ook de gemeente vraagt ons om de bibliotheken goed aan te laten sluiten bij de wijken. En om onze keuzes mede te baseren op de vragen en behoeften die hier leven.[11]

De Bibliotheken Neude, Leidsche Rijn Centrum, Vleuterweide, Kanaleneiland, Hoograven en Overvecht zijn onze kernvestigingen. Ze hebben de beste faciliteiten, tellen de meeste bezoekers en/of staan in wijken met grotere sociaal-maatschappelijke uitdagingen.

Samen vormen de twaalf bibliotheken één ecosysteem. De bibliotheek Neude functioneert daarin als een iconisch vlaggenschip. Een plek waar veel partners gebruikmaken van de uitgebreide faciliteiten en die bezoekers trekt uit de hele stad, heel Nederland en zelfs buitenlandse toeristen. Een plek dus, die positief bijdraagt aan ons imago. Toch kennen nog niet alle Utrechters deze Bieb. Omgekeerd geldt dat ook: mensen die vanzelfsprekend de Bibliotheek Neude bezoeken, benutten niet de kracht van de wijkbibliotheken. Om ervoor te zorgen dat onze bezoekers alle mogelijkheden beter benutten, gaan we met eenvoudige middelen de eenheid van ons bibliothekennetwerk beter onder de aandacht brengen.

Ons programma concentreert zich in de Bibliotheken Neude, Leidsche Rijn Centrum, Overvecht en Kanaleneiland. We kiezen voor Neude en Leidsche Rijn Centrum vanwege hun centrumfunctie voor de stadsdelen ten westen en oosten van het Amsterdam-Rijnkanaal. En voor Overvecht en Kanaleneiland, omdat de (kans op) achterstand op onze impactdoelen hier het grootst is. Hiermee sluiten we aan bij het uitgangspunt ‘ongelijk investeren voor gelijke kansen’ van de gemeente. Na anderhalf jaar evalueren we deze focus en stellen we die waar nodig bij. In de andere bibliotheken – Hoograven, Vleuterweide, Zuilen, Oog in Al, Vleuten, De Meern, Tuinwijk en Lunetten – is het programma beperkt door de beschikbare capaciteit.

ONZE ACTIVITEITEN

In alle bibliotheken stimuleren we ontmoeting op verschillende manieren. Zowel met onze programmering als met eenvoudige middelen. We organiseren koffie-uurtjes met en voor de wijk. We zetten spelletjes neer. We benutten het groen rondom onze bibliotheken als prettige ontmoetingsplek. En misschien kun je straks je eten komen opwarmen en samen met anderen nuttigen. Onze medewerkers zorgen voor een welkome sfeer, zodat bezoekers zich thuis voelen in hun Bieb. Tegelijkertijd leggen we het ontmoeten niet op. Een plek waar niets moet, waar je ook gewoon kunt 'zijn', is van grote waarde. Zo bieden we iedereen in Utrecht die daaraan behoefte heeft, een toegankelijke plek, dichtbij huis, voor rust en reflectie. Ook realiseren we meer aantrekkelijke studieplekken, vooral om scholieren in de wijkbibliotheken een rustige plek te bieden voor leren en huiswerk maken.

Lees verder
Onze ontwikkeling in vijf ambities: We ontwikkelen een huisvestingsplan

De komende periode verfijnen we de profielen van de wijkbibliotheken. Hierin werken we graag samen met de gemeente. De fysieke component werken we verder uit in onze huisvestingsvisie.

2

We verruimen de openingstijden van onze bibliotheken

In 2025 zijn onze bibliotheken samen 531 uur per week open. Dit is mede dankzij inzet van tijdelijke SPUK-middelen voor extra openingsuren bij vier bibliotheken. Eind 2025 evalueren we onze openingstijden. Dan stellen we vast welke urenuitbreiding we voortzetten en of de beschikbare openingsuren goed zijn verdeeld over de bibliotheken.

Verder experimenteren we dat jaar in Leidsche Rijn Centrum en Kanaleneiland met onbemenste openingstijden. Leden krijgen dan met hun pas toegang tot onze collectie en faciliteiten, zoals werk- en vergaderplekken. Buurtinitiatieven en partnerorganisaties kunnen zo meer en makkelijker gebruikmaken van onze locaties. Op deze manier optimaliseren we de waarde van onze gebouwen voor de stad. Als de pilot succesvol verloopt, overwegen we om dit concept ook toe te passen in andere bibliotheken.

ONZE ACTIVITEITEN

3

We worden beter in inclusief werken

De bibliotheek is een plek waar iedereen welkom is, zichzelf kan zijn en tot zijn recht komt. We streven ernaar om de stad te inspireren én te reflecteren. Kom je in de bibliotheek, dan zie je Utrecht in al haar verscheidenheid. Je ervaart de reflectie van de stad in onze medewerkers, in onze collectie, in ons programma, ons publiek en onze uitingen. Deze verscheidenheid die Utrecht kenmerkt, bestaat uit verschillende elementen. We hanteren daarom de breedste definitie van diversiteit. We zetten in op bereik en representatie op het gebied van culturele en etnische diversiteit, levensovertuiging, generaties, gender, Utrechters met en zonder fysieke of psychische beperking, opleidingsachtergrond, sociaaleconomische situatie en seksuele voorkeur. Om hier recht aan te doen, te blijven leren en groeien en onze ambitie te vertalen naar concrete stappen, maken we gebruik van de Code Diversiteit en Inclusie. Deze code richt zich op publiek, programma, personeel en partners, en eventueel publiciteit. Wij streven ernaar dat onze gebruikers een afspiegeling van de stad vormen. Onze inzet op diversiteit kan zowel middel als doel op zich zijn. Zo dient een divers samengestelde collectie twee doelen: representatie, waarbij leden zichzelf herkennen, zich erkend voelen en leren over hun eigen achtergrond, en informatie/inspiratie, waarbij bezoekers leren kijken vanuit andere perspectieven en zo leren over de ander in relatie tot zichzelf. Op deze manier geven we invulling aan de doelstelling ‘toegankelijkheid’ uit het bibliotheekbeleid van de gemeente.[12]

Kom je in de Bieb, dan zie je Utrecht in al haar verscheidenheid

We beginnen niet bij nul. De afgelopen periode is de samenstelling van ons team, onze partners, ons programma en onze collectie diverser en inclusiever geworden. Dit resulteert, zo zien we, ook in het bereik van een diverser publiek. En daar zijn we trots op. Maar we zijn er nog niet. We blijven kritisch naar onszelf kijken, waar we staan en wat we anders en beter kunnen doen.

Ons personeels- en vrijwilligersbeleid zijn belangrijke katalysatoren. In 2025 gaan we concrete doelen formuleren voor de samenstelling van ons personeels- en vrijwilligersbestand, en de stappen die we hiervoor zetten. In ons publieksonderzoek zoomen we in op de samenstelling van ons bereik. En we brengen in kaart waar we ons op moeten richten om

ONZE ACTIVITEITEN

die te verbreden. Deze informatie gebruiken we voor ons programma, onze publiciteit en samenwerking met partners. Verder nemen we de fysieke toegankelijkheid van onze bibliotheken onder de loep en verbeteren deze waar mogelijk. We werken ook aan betere toegankelijkheid van onze informatievoorziening. Bijvoorbeeld door ons taalgebruik te verhelderen en, waar nodig, informatie in meer talen aan te bieden.

Tenslotte zetten we ons voortdurend in voor de bibliotheek als een ‘safe space’, voor onze bezoekers én onze medewerkers. We zijn ons ervan bewust dat wat voor de een als een comfortzone voelt, voor een ander er ver buiten kan liggen. Door ruimte te creëren en mensen uit te nodigen voor gesprek hierover, krijgen we meer inzicht in elkaars achtergronden en perspectieven. Ook leren we de verschillen beter te erkennen en te benutten.

4

We laten je laagdrempelig kennismaken met kunst en cultuur

Kennismaking met kunst en cultuur is een van de wettelijke kerntaken van openbare bibliotheken en een doelstelling in het gemeentelijk beleid. Utrecht heeft een rijk en veelzijdig cultureel leven. Ook wij bieden jaarlijks tientallen culturele organisaties de mogelijkheid om hun programma aan te bieden in de bibliotheek Neude, als het grootschalig is, of in de wijkbibliotheken. Deze organisaties bereiken daarmee vaak een nieuw publiek; veel mensen komen voor het eerst met allerlei kunstvormen in aanraking via de bibliotheek. Zo hebben we al duurzame samenwerkingen met onder meer de HKU, het Hoogt, het Nederlands Filmfestival, Fotodok, en Kaboom Animation Festival. Daarnaast zijn er in de bibliotheken regelmatig kleine presentaties te zien met werk van Utrechtse kunstenaars en makers. Bij het kiezen van samenwerkingspartners houden we waar mogelijk rekening met de aansluiting van de projecten op onze impactdoelen. Ons eigen culturele programma concentreert zich op de letteren.



Kaboom Animation Festival Bibliotheek Neude

Jaarlijks bieden we tientallen culturele organisaties de mogelijkheid om hun programma aan te bieden in de Bieb. Veel mensen komen zo voor het eerst met allerlei kunstvormen in aanraking.

Ons fundament

Het behalen van onze impactdoelen hangt af van onze dienstverlening, collectie, bibliotheekgebouwen, onze organisatie, en marketing en communicatie.

Hiermee dragen we bij aan de doelstelling 'een toekomst-gerichte en vooruitstrevende maatschappelijke voorziening' uit de gemeentelijke beleidsnota.



Toezichthouder Abdul Agyazi helpt in Bibliotheek Hoograven

1 Dienstverlening

Onze dienstverlening speelt zich af in de twaalf bibliotheken en via de mail, telefoon en whatsapp van onze klantenservice. In 2025 zijn we 531 uur per week open. En onze vrijwilligers komen bij mensen thuis.

Ons team in de dienstverlening vormt de schakel tussen onze leden, bezoekers en ons aanbod. Naast het adviseren over boeken, helpen onze medewerkers bij het zoeken naar onafhankelijke en objectieve informatie en ondersteunen ze bij het printen. Ze bemensen het Informatiepunt, faciliteren initiatieven uit de wijk, verbinden mensen en netwerken aan elkaar, verwijzen door naar aanbod van partners en maken van de bibliotheek een welkome plek

voor iedereen. Een groot deel van onze tijd besteden we aan het uitleenproces: het in de kast zetten en terugplaatsen van geleende boeken, het afhandelen van reserveringen en het transporteren van boeken tussen de vestigingen.

We verbeteren de kwaliteit van onze dienstverlening

In 2025 ondernemen we stappen om onze dienstverlening nog beter te maken. We gaan ons kwaliteitsniveau opnieuw definiëren en strategieën ontwikkelen om dit niveau te bereiken en te behouden.

Voortdurend opleiden, trainen en intercollegiaal leren is hiervoor een belangrijke randvoorwaarde. In de komende periode zetten we in op gastvrijheid en het versterken van onze kennis over ons aanbod en dat van partners. Zo kunnen we nog beter informeren en doorverwijzen. Kennis van de collectie, met name de jeugdcollectie, is daarbij onmisbaar.

We ondernemen kleine acties met groot effect. Zo worden we met nieuwe bedrijfskleding beter zichtbaar. We openen onze bibliotheken altijd iets eerder dan aangekondigd. En alle collega's in de dienstverlening krijgen jaarlijks een budget om op maat iets extra's te doen voor een bezoeker. Bijvoorbeeld met een bloemetje, een kop koffie of het regelen van een taxi.

Onze dienstverlening beperkt zich niet alleen tot onze bibliotheken. Met het abonnement voor 'Bibliotheek aan Huis' kunnen leden die aan huis gebonden zijn toch boeken en andere materialen lenen. Dit kan dankzij onze vrijwilligers,

Bieb aan Huis
Bij wie zelf niet naar de Bieb kan komen, komt de Bieb aan Huis. Een vrijwilliger komt elke 4 weken langs met een stapel boeken of andere materialen.





die de materialen bij hen thuis brengen. Vaak komen zij uit dezelfde wijk. Het afleveren van de boeken gaat vaak gepaard met een praatje, wat bijdraagt aan ontmoeting en verbinding binnen de wijk. We zetten in op een groei van Bibliotheek aan Huis, om nog meer mensen te bereiken.

We innoveren ons klantcontactcentrum

Ons Klantcontactcentrum blijft innoveren om efficiënt en effectief met onze leden en bezoekers contact te houden. Zo hebben we recent contact via Whatsapp geïntroduceerd. We onderzoeken de mogelijkheden van nieuwe technieken als kunstmatige intelligentie (AI), zonder de menselijke maat uit het oog te verliezen. Het team deelt de kennis met collega's, om de dienstverlening te blijven verbeteren.

Bij ons staat veiligheid voorop

Helaas krijgen onze medewerkers en bezoekers steeds vaker te maken met overlast van individuen en groepen. We anticiperen en reageren hier actief op. Door onze medewerkers op de vloer te trainen in het omgaan met dergelijke situaties. En door, waar nodig, de aanwezigheid van toezicht-houders en beveiligers (tijdelijk) op te schalen. Ook werken we samen met scholen, opvanglocaties, boa's en politie in de wijk. Voorlopig gaan we ervan uit dat deze maatregelen voldoende zijn om de veiligheid binnen onze bibliotheken te waarborgen.

2 Collectie

Lees verder
Onze impactdoelen

We zorgen voor een goede, actuele en diverse collectie in al onze bibliotheken. In het gedeelte over onze impactdoelen omschreven we hoe we met onze collectie bijdragen aan onze impactdoelen. In deze paragraaf gaan we in op het proces van collectioneren en uitlenen.

In ons Collectiebeleidsplan (2023) staat beschreven welke vuistregels we hanteren:

- Jaarlijks vervangen we 10% van onze collectie.
- Boeken die langer dan twee jaar niet zijn uitgeleend, schrijven we af, tenzij het gaat om belangrijke werken.
- We handelen minimaal 95% van de fysieke uitleningen af met materialen uit onze eigen collectie.
- We handhaven een gemiddelde collectieomvang van circa 1,3 band per inwoner.
- We stellen de collecties van de vestigingen samen op basis van profielen die we jaarlijks herzien.
- We houden in ons collectiebudget 5% ruimte voor actualiteiten.

Steeds hogere boekprijzen, onder meer door de gestegen papierprijzen, zetten onze ambities wel onder spanning. Dat betekent dat we die mogelijk naar beneden moeten bijstellen. Een verhoging van de btw heeft hierop geen invloed.

Utrechters lenen relatief veel boeken, zeker vergeleken met andere grote steden. In 2023 telden we 2.246.619 uitleningen, waarvan 1.248.566 voor kinderen en jeugd tot 18 jaar, exclusief dBOS. Terwijl landelijk het aantal uitleningen terugloopt, hebben wij dat de afgelopen jaren in absolute zin stabiel gehouden. Daar zetten we ook de komende jaren op in, met speciale aandacht voor de groei van uitleningen van jeugdboeken.

We zijn expert in data-geïnformeerd, efficiënt collectioneren

De Bibliotheek Utrecht is binnen de bibliotheeksector een vooruitstrevende expert in data-geïnformeerd, efficiënt collectioneren. Door onze slim ingerichte werkprocessen kunnen we hoge uitleenfrequenties behalen met relatief kleine collecties en weinig mensuren. Dit doen we niet alleen binnen onze eigen organisatie, maar ook voor regiobibliotheken in de provincies Utrecht, Noord-Brabant en Limburg.

Voor het verwerven en beheren van onze collectie maken we gebruik van een bibliotheeksysteem. Dit systeem is onderhevig aan aanbestedingsregels.



Mandy is projectleider collectie
We streven naar een brede collectie waarin iedereen zich vertegenwoordigd voelt

In 2024 zijn we lid geworden van een coöperatie. Via deze coöperatie doen we met ruim honderd bibliotheekorganisaties mee aan de Europese aanbesteding van een nieuw Gemeenschappelijk Bibliotheeksysteem (GBS). De organisatie voor het functioneel en technisch beheer van dit systeem krijgt in 2025 vorm. Welke gevolgen dit heeft voor ons (provinciaal) collectieteam, is nog onduidelijk. Tijdens de implementatie van GBS worden data gemigreerd en veel medewerkers opnieuw getraind. De provincie Utrecht subsidieert op dit moment voor een deel ons huidige bibliotheeksysteem. Naar verwachting neemt die bijdrage af na de introductie van het GBS.

In de ontwikkeling van digitale collectiediensten lopen we niet voorop; we sluiten aan bij wat landelijk wordt ontwikkeld en bewezen werkt. De Koninklijke Bibliotheek (KB) speelt hierin een belangrijke rol met het ontwikkelen en beheren van de landelijke ‘online Bibliotheek’. De collectie bestaat uit e-books, luisterboeken, tijdschriften en online cursussen en trainingen van Sofos en GoodHabitz.

We zien dat het aantal Utrechtse gebruikers van de online bibliotheek geleidelijk aan toeneemt. De digitale collectie is nu zichtbaar op onze website. De komende jaren vergroten we de zichtbaarheid in de fysieke bibliotheken.

3 Bibliotheekgebouwen

Onze voorzieningen en gebouwen vragen voortdurend onderhoud en investeringen. Naast de uitvoering van ons Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP), investeren we vooral in de verbetering van de faciliteiten en uitstraling van de Bibliotheken Overvecht, Hoograven, Leidsche Rijn Centrum en Kanaleneiland. Dit is mogelijk dankzij de SPUK-subsidie. Ook in Neude werken we aan verbetering van de indeling en inrichting. Vanwege de omvang van het pand, het intensieve gebruik en de veelheid aan functies, vraagt dit om een constante doorontwikkeling. Met de Bibliotheek Lunetten verhuizen we – hopelijk in 2027 – naar de begane grond als onderdeel van de vernieuwde Musketon. Dan gaan we ook onze inrichting vernieuwen.

Voor de lange termijn ontwikkelen we een huisvestingsvisie.

Lees verder
Onze ontwikkeling in vijf ambities: We ontwikkelen een huisvestingsplan

4 Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering

In 2022 is een afdeling bedrijfsvoering opgericht om deze taken te professionaliseren. Sindsdien is er een grote inhaalslag gemaakt, vooral op het gebied van HR en ICT. De komende jaren werken we onder meer aan

een meer integrale interne dienstverlening vanuit HR, IT en facilitair. Daarnaast groeit de behoefte aan financiële en andere sturingsinformatie. In eerste instantie ligt de focus op het beter en frequenter ondersteunen van budgethouders met financiële rapportages en op het leren werken met en sturen op indicatoren. We implementeren een nieuw systeem voor ERP (*enterprise resource planning*), voor minimaal financiën en HR. Het doel: betere workflows en procedures en gestroomlijnde bedrijfsvoering organisatiebreed. In een later stadium onderzoeken we de haalbaarheid en wenselijkheid van een ander financieel sturingsmodel. Dat moet meer aansluiten bij de veranderde rol van de bibliotheek en meer inzicht bieden in de kosten en baten van de verschillende onderdelen van de bedrijfsvoering.

Op het gebied van inkoop (waaronder aanbestedingen), contract- en leveranciersmanagement valt er nog veel te winnen. Los van de vereiste professionalisering, is de organisatie kwetsbaar en te afhankelijk van enkele interne sleutelspelers met unieke kennis. We gaan ons contractbeheer beter inrichten en verantwoordelijkheden hierin duidelijker beleggen.

Personeelsbeleid

Mensen maken de bibliotheek. We willen een organisatie zijn waar onze medewerkers (samen)werken op basis van vertrouwen en ruimte. Een veilige, diverse, inclusieve werkplek, waar iedereen in staat is om het beste uit zichzelf te halen.

Lees verder
Onze ontwikkeling in vijf ambities
Bouwen aan een toekomstbestendige organisatie

Eerder gingen we in op ons organisatieontwikkelingstraject ‘Voor Elkaar; Door Elkaar’. Ons HR-team begeleidt dit en ondersteunt het met aanvullend beleid en praktische instrumenten, zoals richtlijnen en gedragscodes.

In de afgelopen jaren creëerden we belangrijke randvoorwaarden voor een ondersteunende en veilige werkomgeving. Bijvoorbeeld met een regeling ongewenst gedrag, een interne klachtenregeling en een externe vertrouwenspersoon. In de komende periode evalueren en actualiseren we ons Arbobeleid. We herijken ons verzuimbeleid, starten met een vitaliteitsprogramma, ontwikkelen werving- en selectiebeleid, vernieuwen ons onboardingprogramma en actualiseren ons opleidingsprogramma. In 2025 hebben we een preventieteam operationeel, dat collega’s ondersteunt bij gezond en veilig werken.

Om medewerkers te behouden en te werven, zijn concurrerende arbeidsvoorwaarden belangrijk. In 2026 gaan we onze arbeidsvoorwaarden benchmarken. En we onderzoeken hoe we concurrerend kunnen blijven op de arbeidsmarkt. We evalueren ons functieboek en passen dit, waar nodig, aan.





Onze vrijwilligers
Voorlezers, Bieb aan Huis, rondleiders en samenleesgroep zijn voorbeelden van activiteiten waar vrijwilligers bij worden ingezet

Tot nu toe zijn de mogelijkheden om met vrijwilligers te werken beperkt. Dit komt door eerdere afspraken met onze Ondernemingsraad (OR) en arbeidsrechtelijke beperkingen. Op dit moment actualiseren we ons vrijwilligersbeleid in goed overleg met onze OR. We hopen in 2025 te starten met de implementatie ervan. Met als doel een groei van het aantal vrijwilligers. Daarnaast investeren we in onze deskundigheid, capaciteit en vaardigheden in het werven, betrekken en begeleiden van vrijwilligers. We werken hierin samen met de Vrijwilligerscentrale Utrecht. Ook de gemeente benoemt in de Beleidsnota Bibliotheek 2024-2034 het werken met vrijwilligers als streefresultaat. Het geactualiseerde beleid gaan we voorzien van streefcijfers; hierover rapporteren we in volgende beleidsplannen.

We streven naar een groei van het aantal vrijwilligers

Door het bieden van stageplekken geven we Utrechtse jongeren de kans om te leren in de praktijk. Én we bieden onszelf de kans om van hen te leren. Ook kunnen we hierdoor extra activiteiten ontwikkelen. Onze stageplekken variëren van korte maatschappelijke stages voor scholieren en taalstages tot langere stageperiodes voor studenten. In de toekomst willen we het aantal stageplekken uitbreiden en meer gestructureerd inzetten. Daarbij houden we goed in de gaten of we voldoende capaciteit hebben om stagiairs te begeleiden. Ook trainen we onze medewerkers in het begeleiden van stagiairs. De ontwikkeling van ons stagebeleid start in 2025-2026, na de implementatie van ons nieuwe vrijwilligersbeleid.

ICT, AVG en facilitair

De beveiliging van onze ICT-systemen en (persoons)gegevens is momenteel op orde, maar vraagt continue aandacht om dit zo te houden. We werken in een grotere dynamiek. We hebben de wens om onze leden en relaties beter te kennen en persoonlijker te bedienen. En we werken met steeds meer partners met wie we gegevens delen. Dit alles stelt hogere eisen aan onze privacy-organisatie. We zorgen voor de juiste kennis om goede omgang met persoonsgegevens te garanderen. En we blijven de aandacht vestigen op bewustzijn hierover.

Lees verder
Ons fundament
Collectie

Er staan twee grote ICT-projecten op de planning, die tijdens de implementatie impact op de organisatie hebben: het ERP-systeem en het landelijk Gemeenschappelijk Bibliotheeksysteem.

Duurzaamheid

Nederland wil in 2050 volledig klimaatneutraal en circulair zijn. Als Bibliotheek Utrecht dragen we hieraan bij. Dit zien we niet alleen als een verplichting, maar ook als een maatschappelijke verantwoordelijkheid.

We voldoen minstens aan de wet- en regelgeving die geleidelijk wordt ingevoerd. En we zetten extra stappen waar we kunnen. Want we kunnen niet ontkennen dat onze CO_2-voetprint groot is – ook al is een bibliotheek door het delen van boeken en andere materialen al sinds 1892 te bestempelen als circulaire economie *avant la lettre.*

In 2023 lieten we een nulmeting uitvoeren naar onze voetprint, gebaseerd op de cijfers van 2022. Op basis van deze meting gaan we ons in eerste instantie focussen op de verduurzaming van onze gebouwen en het meewegen van duurzaamheid bij de selectie van leveranciers.

We actualiseren ons Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP) en nemen onder meer duurzaamheid hierin op als uitgangspunt. Dit betekent dat we bij onderhoud aan onze panden kiezen voor duurzame uitvoering en extra stappen zetten waar we kunnen. Een mooi voorbeeld is de verbouwing van Vleuterweide. Hier bepalen duurzaamheid en hergebruik mede het ontwerp.

De nulmeting van onze voetprint biedt ook aanknopingspunten om over verduurzaming in gesprek te gaan met de eigenaren van de panden die we huren. Eerder maakten we al afspraken met ons schoonmaakbedrijf, waarvoor we een pilotlocatie zijn. Verder introduceren we komende tijd een duurzame lijn van kantoorartikelen. En bij de aanbesteding van een nieuwe koffieleverancier nemen we duurzaamheid op als een van de uitgangspunten.

Op wat langere termijn gaan we onze kennis over dit onderwerp delen met onze bezoekers. Zo kunnen we wellicht een voorbeeldrol vervullen.

Branchesamenwerking

We zijn actief lid van de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) en benutten hun expertise voor belangenbehartiging en het vormgeven van goed werkgeverschap. Ook ondersteunt de VOB de dialoog en kennisuitwisseling binnen de sector.

Daarnaast werken we nauw samen met de bibliotheken in de provincie Utrecht en met de provinciale ondersteuningsinstelling BiSC, de bibliotheken in de G4 en de G20 steden en de Koninklijke Bibliotheek. We delen kennis, ontwikkelen nieuwe projecten en stemmen landelijke dossiers af, zoals digitalisering en de Bibliotheek *op school*.

Wet- en regelgeving en codes

We voldoen aan relevante wet- en regelgeving op het gebied van ICT-veiligheid, privacy, arbeid en duurzaamheid. De onafhankelijke Certificerings-organisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal (CBCT) voert twee certificeringen uit: één organisatiebreed en één specifiek voor het DigiTaalhuis, elk in een ritme van vier jaar. Beide certificeringen staan voor 2025 op de planning.

We zijn ook gebonden aan de Governance Code Cultuur (GCC). Deze code biedt een kader voor goed toezicht en bestuur en het goed inrichten van de governancestructuur. We reflecteren periodiek op elementen van de GCC en leggen in ons jaarverslag verantwoording af over de toepassing ervan.

Lees verder
Impactdoel 4: Utrechters ontmoeten elkaar
We worden beter in inclusief werken

Verder werken we volgens de Code Diversiteit & Inclusie (CDI) en de Fair Practice Code. De CDI is een gedragscode, ontwikkeld en bekrachtigd door de culturele sector in Nederland. Het doel is om de brede diversiteit van de samenleving te representeren in de sector. Onder impactdoel ‘Utrechters ontmoeten elkaar’ zijn we hier nader op ingegaan.

5 Financiën

Exploitatie en wendbaarheid

Lees verder
Ons fundament
Bedrijfsvoering

Eind 2021 kwam een structureel financieel tekort in onze meerjarenbegroting aan het licht. Zonder hulp zouden zeven bibliotheken de deuren moeten sluiten. De gemeente sprong bij, waardoor gedwongen sluitingen van bibliotheken op dat moment werd voorkomen. We richtten een afdeling bedrijfsvoering op, waarmee we sindsdien een grote professionaliseringsslag doorvoeren. Met de extra indexatie door de gemeente in 2023, de rijksgelden die we vanaf 2025 ontvangen in het kader van de zorgplicht en resultaat verbeterende maatregelen van onszelf aan de inkomsten- én de kostenkant, kunnen we een sluitende begroting presenteren.

Voor onze inkomsten zijn we sterk afhankelijk van de gemeentelijke basissubsidie. In onze meerjarenbegroting gaan we uit van een beperkte jaarlijkse indexatie van de gemeentesubsidie om autonome kostenstijgingen op te vangen, zoals inflatie en cao-verhogingen. Er is nog geen rekening gehouden met de groei van de stad en kostenstijgingen die daaruit voortvloeien. Om ook in de toekomst een gezonde bibliotheek te blijven, is een koppeling tussen de groei van het aantal inwoners dat we als openbaar toegankelijke organisatie bedienen én de subsidie een voorwaarde. De sterke groei van het aantal gratis jeugdleden en steeds meer bezoekers die geen lid zijn, speelt hierin ook een rol.

We zetten in op een brede financieringsmix. Daarbij komen financiën niet alleen voort uit structurele overheidssubsidies en inkomsten uit lidmaatschappen, maar ook uit aanvullende geldstromen. Zoals fondsenwerving, zaalverhuur, cofinanciering door partners en donaties van particulieren en bedrijven.

De financiële wendbaarheid van de bibliotheek is beperkt doordat het grootste deel van de begroting naar huisvestings- en personeelskosten gaat. De huisvestingskosten bestaan vooral uit langlopende verplichtingen. De personeelskosten kunnen we in theorie flexibel houden, maar in de praktijk is dit vaak onwenselijk. Dit komt omdat de kosten van inhuurpersoneel hoger liggen dan van vast personeel. Ook is het verloop hoger, waardoor de inwerk- en opleidingskosten hoog zijn en kennisopbouw in de organisatie onvoldoende. We gaan de komende jaren dan ook eerder meer vast personeel aannemen ten koste van inhuur, dan andersom.

Wendbaarheid zoeken we daarom in andere maatregelen. Uiteraard gaan we geen langlopende verplichtingen aan als daar alleen tijdelijke projectfinanciering tegenover staat. Verder zorgen we voor voldoende weerstandsvermogen. De gemeente hanteert voor gesubsidieerde organisaties de richtlijn dat voor een gezonde bedrijfsvoering een eigen vermogen van minimaal 10% en maximaal 15% van de exploitatielasten wenselijk is. In 2023 en 2024 lag ons eigen vermogen (bestemmings- en continuïteitsreserves samen) iets boven deze 15%-grens. Daardoor kunnen we eventuele tekorten in de periode 2025-2028 vanuit eigen reserves opvangen om binnen de gewenste bandbreedte te blijven.

We werken ook aan het vergroten van ons inzicht in de kosten en baten van ons werk. Zo kunnen we onderbouwde keuzes maken over het ontwikkelen van nieuwe diensten of noodzakelijke bezuinigingen. Tot slot willen we meer flexibiliteit inbouwen in de financiële sturing. Dat doen we door minder op een exact begroot resultaat te sturen en meer op een overeengekomen bandbreedte. Concreet betekent dit dat bij een begroot

nulresultaat de sturing gericht is op een resultaat tussen, bijvoorbeeld, -€ 200.000 en +€ 200.000. Dit kan met acceptabele risico's bijdragen aan meer ondernemerschap.

Op deze wijze geven we uitvoering aan de doelstelling van een 'toekomstgerichte en vooruitstrevende maatschappelijke voorziening' van het gemeentelijke bibliotheekbeleid.

Development en filantropie

We verwerven steeds meer additionele inkomsten. De Bibliotheek Utrecht heeft een parttime fondsenwerver in dienst. Die zet zich, bijgestaan door collega's van verschillende afdelingen, in voor het werven van aanvullende overheidssubsidies en extra financiering door fondsen, particulieren en





Aanvullende inkomsten
Dik den Hertog is Vriend van Bibliotheek Utrecht en de bibliotheek ontvangt een checque van de Lions Utrecht voor de Geheime Schrijfschool

bedrijven. Hierdoor kunnen we innovatieve projecten realiseren die bijdragen aan de doelstellingen van dit meerjarenbeleidsplan. Zo vergroten we de slagkracht van onze organisatie.

De afgelopen jaren hebben meer vermogensfondsen dan ooit steun toegezegd voor onze innovatieve projecten. Voor het eerst vaak ook in de vorm van meerjarige financiering. Dankzij deze fondsen kunnen we aan de slag met projecten als het Huis van Actief Burgerschap en community-gedreven collectioneren. De fondsen zijn geïnteresseerd in projecten met een duidelijke start en einde; ze dragen dus niet bij aan de exploitatie van de

bibliotheek. Wij hebben aandacht voor het duurzaam borgen van deze projecten na afloop.

Daarnaast financieren we diverse projecten en programma's met doelsubsidies van overheden voor de maatschappelijke taken van de bibliotheek. Zo ontvangen we van de gemeente doelsubsidies voor het DigiTaalhuis, BoekStart, IDO, VVE, de Week van lezen en schrijven, en – samen met rijksbijdragen – voor de Bibliotheek *op school*. Op dit moment zijn deze doelsubsidies vooral gekoppeld aan geletterdheid. Maar er zijn ook kansen op het gebied van (digitaal) burgerschap en participatie.

Er zit een plafond aan de groei van deze inkomsten. Soms omdat een gevraagde eigen bijdrage in de vorm van inzet van de eigen organisatie niet kan zonder dat het ten koste gaat van bestaand werk. Soms omdat financiers – vanzelfsprekend – niet te veel projecten tegelijk bij dezelfde organisatie willen ondersteunen. De komende jaren willen we de inkomsten uit fondsenwerving op een vergelijkbaar niveau als nu houden, bij voorkeur met bijdragen die volledig kostendekkend zijn.

Naast de werving bij overheden en vermogensfondsen, liggen er voor bibliotheken kansen om donaties bij particulieren te werven. Nederland kent nog geen traditie van schenkingen door particulieren aan bibliotheken. Wij willen daarin wel gaan investeren, ook al gaat dit pas na verloop van tijd resultaten opleveren. De komende jaren zetten we in op het verstevigen van onze relaties met de doelgroep voor particuliere donaties. En we profileren ons als 'goed doel' binnen de stad Utrecht. Het grote aantal (betrokken) leden vormt een vruchtbare achterban voor het aantrekken van donateurs. Hiervoor geven we in 2025 onze campagne voor 'Vrienden van de Bieb' opnieuw vorm, afgestemd op de positionering van de bibliotheek. We besteden hierbij specifiek aandacht aan de reden om te geven en de structuur van de donatiemogelijkheden, met meerdere 'lagen' en passende tegenprestaties. Vanaf 2025 bouwen we dit verder uit met een programma voor nalatenschappen.

Sponsoring door bedrijven is uiteraard welkom. Als er zich een kans voordoet, zullen we die benutten. Maar onze inzet hiervoor blijft bescheiden omdat de kans geringer is dat de investering zich terugbetaalt. Natuurlijk is samenwerking met bedrijven in de vorm van inzet in natura ook welkom. Zoals nu al gangbaar met vrijwillige inzet bij voorlezen.

Overige inkomsten

Naast inkomsten uit fondsenwerving, verhogen we onze eigen inkomsten ook op andere manieren. Commerciële activiteiten zorgen voor extra omzet en extra resultaat. Wel moeten ze passen bij de missie en het imago van

de bibliotheek. We zien vooral goede kansen in het beter benutten van de ruimtes in de Bibliotheek Neude voor verhuur. Onze marktbenadering daarvoor professionaliseert; de recente propositie Neude11 is daarvoor een goede basis.

Een andere belangrijke inkomstenbron is de verkoop van abonnementen voor volwassenen. Prijsstijgingen gaan we, met het oog op onze impactdoelen, zoveel mogelijk beperken. Ook gezien de verwachte verhoging van 21% btw, die ook geldt voor abonnementen.

6 Marketing en communicatie

Lees verder
Deel 2: Onze koers
Onze positionering

Marketing en communicatie zijn essentieel voor het realiseren van onze ambities en doelstellingen. Onze primaire doelen zijn het verstevigen en uitbreiden van onze band met Utrechters en het vergroten van het actieve gebruik van de bibliotheek. Eerder vertelden we over onze nieuwe positionering ‘de Bibliotheek Utrecht deelt’.

Bereik

Om onze impactdoelstellingen te bereiken en onze bibliotheek met nog meer Utrechters te delen, moeten we nog laagdrempeliger worden. Daarom gaan we beter laten zien wie we zijn, waar we voor staan en wat we doen. In ons vlaggenschip aan de Neude, maar vooral ook door heel Utrecht; in onze wijkbibliotheken en op scholen, in de huiskamers, op laptops en zelfs in de broekzak. Hiervoor gaan we meer gebruikmaken van sociale media en app-groepen. Zo kunnen we met onze evenementen, programma’s en faciliteiten alle mensen bereiken die hierin geïnteresseerd zijn of er baat bij hebben.

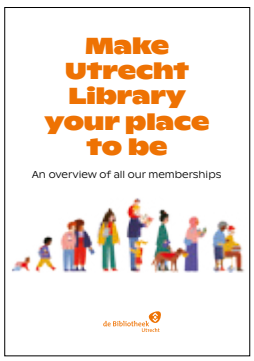




We zijn continu nieuwsgierig naar wat er speelt in Utrecht en onder de Utrechters. Door die informatie te blijven verzamelen en met elkaar te delen, kunnen we relevante en doelgroepgerichte content beter ontwikkelen. Op deze manier kunnen we de nieuwsgierigheid onder Utrechters blijven prikkelen.

Publieksonderzoek

Onmisbaar voor het verbreden en vergroten van ons aanbod en bereik is publieksonderzoek. We starten hiermee in 2025 en herhalen dit met regelmaat. We onderzoeken onder leden en niet-geregistreerde gebruikers hoe zij de kwaliteit van onze faciliteiten, onze dienstverlening en ons programma ervaren. Daarnaast brengen we de samenstelling van onze gebruikers beter in kaart. Hierbij maken we zoveel mogelijk gebruik van bestaande data.



Lees verder
Impactdoel 2: Utrechters lezen en schrijven
We bevorderen het lezen door boetes af te schaffen

Abonnementenstructuur

Op 1 januari 2025 introduceren we een nieuwe, vereenvoudigde abonnementsstructuur. Die moet beter aansluiten bij de wensen van de doelgroepen. De huidige structuur heeft te veel verschillende abonnementen met te weinig duidelijke voordelen. Een belangrijke wijziging is de afschaffing van de boetes. Ook zoeken we naar mogelijkheden om familielidmaatschap, partnerlidmaatschap en andere deelvormen in te voeren. Verder komt er een vernieuwde BiebBon voor publiek en zakelijke relaties. De nieuwe structuur biedt ons ook de kans om ons ledenbestand op te schonen. Want dat is door de vele typen abonnementen complex geworden.

Het kan zijn dat er in eerste instantie een dip in het aantal leden te zien is. Waar mogelijk beperken we deze effecten door tijdelijke aanbiedingen en ledenwerfcampagnes. Op de middellange termijn blijven we gaan voor groei van het aantal leden. Binnen de grenzen van de landelijk gedeelde ICT-systemen gaan we de mogelijkheden verkennen om met de nieuwe structuur meer leden te werven en vooral meer leden te activeren. Uiteraard blijven we het verloop nauwgezet monitoren.

Interne communicatie

Ook de interne communicatie is van groot belang voor onze organisatie. Ons team Marketing en communicatie ondersteunt en stimuleert de uitwisseling tussen collega's, teams en vestigingen. Onder meer via ons Intranet en de nieuwsbrief 'Interne Post', die alle medewerkers elke week ontvangen. Ook levert het team een belangrijke bijdrage aan het cultuur- en leiderschapsprogramma 'Voor Elkaar; Door Elkaar'. Met een doorlopende interne campagne die medewerkers informeert en motiveert en continu het belang van (samen)werken bij de bibliotheek onder de aandacht brengt.


Record
bezoekersaantal
Liesbeth op 't Hoog
is op 10 december 2023
onze 2 miljoenste
bezoeker van het jaar

Dit is de bibliotheek van Rigoberta



De Leesclub van Leesbevorderaars houdt de leescultuur in Utrecht levend! In Bibliotheek Neude nodigen we Utrechtse schrijvers uit om ze te ontmoeten. De leesclub is bedoeld voor iedereen die graag leest en dit met anderen wil delen.

Monitoring en verantwoording

De voortgang van onze doelstellingen meten we kwantitatief en kwalitatief.

De gemeentelijke Beleidsnota Bibliotheek 2024-2034 geeft ons kwantitatieve indicatoren mee. Op basis van de doelen in ons beleidsplan hebben we deze indicatoren op onderdelen verder gespecificeerd en aangevuld. Over deze set rapporteren we in onze jaarverslagen.

Overigens is deze set nog niet definitief. Zoals de gemeente in haar Beleidsnota aangeeft, onderzoeken we samen of er nog lacunes in zitten en monitoren we in 2025 en 2026 nut en noodzaak van de set. Waar nodig passen en vullen we de indicatoren aan. Ook kunnen andere ontwikkelingen tot aanvullingen leiden. Zoals ons voorgenomen publieksonderzoek.

Naast de kwantitatieve indicatoren, willen we ook starten met kwalitatieve impactmeting. Landelijk neemt de Koninklijke Bibliotheek het voortouw in de ontwikkeling van impactmeting voor bibliotheken. Verschillende bibliotheken en POI's ontwikkelen hiermee kennis en doen eerste ervaringen op. Wij sluiten ons hierbij zoveel mogelijk aan. Ondertussen onderzoeken we samen met de gemeente hoe we onze kwalitatieve verantwoording verder kunnen verrijken.

Onze doelstellingen monitoren we kwantitatief en kwalitatief



Onze nieuwe impactstrategie betekent een trendbreuk in onze data. Vooral onze indicatoren over programma's kunnen we niet precies vergelijken met voorgaande jaren, omdat we onze programmadoelstellingen toen anders indeelden. Dit betekent ook dat in onderstaande tabellen niet overal de vergelijkingswaarden van 2023 zijn opgenomen.

Bij het bepalen van de streefcijfers voor 2025, maken we keuzes over hoe en waar we activiteiten registreren. En we doen verschillende aannames bij indicatoren die nieuw voor ons zijn. De komende periode gaan we ervaren of onze keuzes en aannames kloppen, en waar nodig bijsturen. Daarom verwachten we dat er ook in de komende jaren op onderdelen nog trendbreuken in de data gaan plaatsvinden.

In dit beleidsplan nemen we de streefcijfers 2025 op. In de volgende jaarplannen publiceren we de streefcijfers voor 2026-2028.

Algemene indicatoren

Toelichting: We willen dat zoveel mogelijk Utrechters gebruikmaken van de bibliotheek. We meten bezoek, leden en uitleningen.

Bezoek	STREEFCIJFER 2025	REALISATIE 2023
Aantal bezoeken totaal	**2.320.000**	**2.151.168**
Aantal bezoeken per bibliotheek:		
Neude	1.300.000	1.218.673
Hoograven	70.000	65.858
Kanaleneiland	70.000	61.114
Lunetten	30.000	30.209
Oog in Al	91.000	82.474
Overvecht	135.000	128.810
Tuinwijk	54.000	48.051
Zuilen	68.000	67.355
Leidsche Rijn Centrum	280.000	246.485
Vleuterweide	150.000	138.631
Vleuten	34.000	28.345
De Meern	38.000	35.165

Leden	STREEFCIJFER 2025	REALISATIE 2023
Aantal leden	*	**97.001**
% Utrechters dat lid is	*	26,4%

** Zoals aangegeven in hoofdstuk 3.6, introduceren we in 2025 een nieuwe abonnementenstructuur waardoor we een trendbreuk verwachten. Op basis van de definitieve inrichtingskeuzes maken we in 2025 een analyse van de effecten die we verwachten op ons ledenaantal op korte en middellange termijn.*

Uitleningen	STREEFCIJFER 2025	REALISATIE 2023
Aantal uitleningen totaal	**2.300.000**	**2.246.619**
Waarvan kinderen 0-12 jaar (excl. dBOS)	1.300.000	1.085.699
Waarvan jeugd 12-18 jaar (excl. dBOS)	200.000	162.867
Aantal uitleningen per bibliotheek:		
Neude	770.000	753.646
Hoograven	146.000	145.834
Kanaleneiland	50.000	51.721

Vervolg op volgende pagina

Vervolg vorige pagina

Lunetten	45.000	45.346
Oog in Al	160.000	148.564
Overvecht	107.000	108.534
Tuinwijk	135.000	123.275
Zuilen	105.000	109.573
Leidsche Rijn Centrum	371.000	367.979
Vleuterweide	275.000	270.223
Vleuten	70.000	40.985
De Meern	41.000	69.439
Aantal online-uitleningen KB	**200.000**	**203.746**

Tevredenheid	STREEFCIJFER 2025	REALISATIE 2023
Net promotor score (NPS)	53	n.v.t.

IMPACT DOEL 1

Utrechters doen digitaal mee

Toelichting: We willen dat Utrechters digitaal mee kunnen doen. Omdat we doelsubsidies voor IDO en DigiTaalhuis krijgen lichten we deze apart uit. We meten het bereik van ons programma, van het IDO en het aantal activiteiten en deelnemers van DigiTaalhuis.

Bereik programma	STREEFCIJFER 2025
Deelnemers aan activiteiten per bibliotheek:	
Neude	900
Hoograven	100
Kanaleneiland	600
Lunetten	0
Oog in Al	0
Overvecht	400
Tuinwijk	0
Zuilen	200
Leidsche Rijn Centrum	200
Vleuterweide	0
Vleuten	0

Vervolg op volgende pagina

Vervolg van vorige pagina

De Meern	0
Online	**0**
Buiten de bibliotheek	**0**
Totaal aantal deelnemers	**2.400**

Informatiepunten	STREEFCIJFER 2025	REALISATIE 2023
Aantal IDO-locaties	**8**	**8**
Totaal aantal behandelde vragen spreekuren	**3300**	
Waarvan aantal behandelde vragen IDO	1.200	1.228
Waarvan aantal gebruikte leermiddelen IDO	150	150
Waarvan aantal activiteiten DigiTaalhuis	258	
Waarvan aantal deelnemers DigiTaalhuis	1.900	

IMPACT DOEL 2

Lezen en schrijven

Toelichting: We willen de taalvaardigheid onder Utrechters vergroten. We krijgen doelsubsidies voor BoekStart en dBOS en tijdelijk extra subsidie voor gratis abonnementen voor professionals; deze lichten we apart uit. We meten het bereik van ons programma, BoekStart en dBOS.

Bereik programma	STREEFCIJFER 2025		
	TOTAAL	WAARVAN JEUGD (0-18 JAAR)	WAARVAN VOLWASSENEN (18+)
Deelnemers aan activiteiten per bibliotheek			
Neude	15.000	7.500	7.500
Hoograven	2.000	1.500	500
Kanaleneiland	3.000	2.000	1.000
Lunetten	400	400	0
Oog in Al	800	800	0
Overvecht	2.000	2.000	0
Tuinwijk	400	400	0
Zuilen	1.700	1.300	400
Leidsche Rijn Centrum	5.000	3.800	1.200
Vleuterweide	1.700	1.300	400

Vervolg op volgende pagina

Vervolg van vorige pagina

Vleuten	0	0	0
De Meern	400	400	0
Online	**0**	**0**	**0**
Buiten de bibliotheek	**0**	**0**	**0**
Totaal	**32.500**	**21.500**	**11.000**

Onderwijs	STREEFCIJFER 2025	REALISATIE 2023
	TOTAAL	
Aantal gratis abonnementen voor professionals	**2.000**	
Voorschools		
Aantal BoekStart-leden	6.000	5.855
Aantal BoekStart-activiteiten	16	25
Aantal deelnemers BoekStart-activiteiten	720	720
Primair onderwijs		
Aantal deelnemende scholen dBOS	55	35
Bereik aantal leerlingen dBOS	12.000	7.529
Bereik aantal leerkrachten dBOS	550	350
Voortgezet onderwijs		
Aantal deelnemende scholen dBOS	5	2
Bereik aantal leerlingen dBos	3.300	1.340
Bereik aantal docenten dBos	170	70

IMPACT DOEL 3

Utrechters zetten zich in voor hun gemeenschap

Toelichting: We willen meer Utrechters motiveren en faciliteren om zich in te zetten voor hun gemeenschap. We meten het bereik van ons programma en het aantal vrijwilligers en stagiairs dat zich inzet voor de bibliotheek.

Bereik programma	STREEFCIJFER 2025
Deelnemers aan activiteiten per bibliotheek:	
Neude	12.750
Hoograven	200

Vervolg op volgende pagina

Vervolg van vorige pagina

Kanaleneiland	1.300
Lunetten	0
Oog in Al	0
Overvecht	1.250
Tuinwijk	0
Zuilen	200
Leidsche Rijn Centrum	1.800
Vleuterweide	500
Vleuten	0
De Meern	0
Online	**0**
Buiten de bibliotheek	**0**
Totaal aantal deelnemers	**18.000**

Vrijwilligers en stagiairs	STREEFCIJFER 2025	REALISATIE 2023
Aantal actieve vrijwilligers	180	160
Aantal stagiairs	10	

IMPACT DOEL 4

Utrechters ontmoeten elkaar

Toelichting: De bibliotheek is de huiskamer van Utrecht, waar iedereen zich welkom voelt. We willen ontmoeting faciliteren en organiseren, en meer gelegenheid bieden aan Utrechters om gebruik te maken van onze faciliteiten. We meten het bereik van de activiteiten in ons programma die (tevens) ontmoeting stimuleren, het aantal werk- en studieplekken en onze openingsuren.

Bereik programma*	STREEFCIJFER 2025		
	TOTAAL	WAARVAN JEUGD (0-18 JAAR)	WAARVAN VOLWASSENEN (18+)
Deelnemers aan activiteiten per bibliotheek			
Neude	22.500	6.000	16.500
Hoograven	1.900	1.300	600

Vervolg op volgende pagina

Vervolg van vorige pagina

Kanaleneiland	4855,8	2000	2855,8
Lunetten	400	400	0
Oog in Al	800	800	0
Overvecht	3.600	2.000	1.600
Tuinwijk	400	400	0
Zuilen	1.900	1.300	600
Leidsche Rijn Centrum	7.000	3.800	3.200
Vleuterweide	2.250	1.300	950
Vleuten	0	0	0
De Meern	400	400	0
Online	**0**	**0**	**0**
Buiten de bibliotheek	**0**	**0**	**0**

* *Hier rapporteren we over het (verwachte) bezoek aan activiteiten, die naast een van de impactdoelen 'digitaal', 'lezen en schrijven' en 'burgerschap' óók ontmoeting als doel hebben. Deze bezoekers tellen dus onder meerdere impactdoelen mee.*

We meten het bereik van de activiteiten in ons programma

Werk- en studieplekken	**STREEFCIJFER 2025**	**REALISATIE 2023**
Aantal werk- en studieplekken totaal	**336**	**322**
Aantal werk- en studieplekken per bibliotheek		
Neude	130	135
Hoograven	17	17
Kanaleneiland	15	15
Lunetten	12	25
Oog in Al	5	15
Overvecht	20	15
Tuinwijk	0	10
Zuilen	15	15
Leidsche Rijn Centrum	77	30
Vleuterweide	35	30
Vleuten	0	0
De Meern	10	15

Openingsuren	STREEFCIJFER 2025	REALISATIE 2023
Openingsuren per week totaal	**531**	**508,5**
Openingsuren per week per bibliotheek		
Neude	80	80
Hoograven	43	31
Kanaleneiland	51	41
Lunetten	21	21
Oog in Al	48	48
Overvecht	53	43
Tuinwijk	31	31
Zuilen	31	31
Leidsche Rijn Centrum	61	50,5
Vleuterweide	47	47
Vleuten	40	40
De Meern	25	25

Fundament

Toelichting: We collectioneren voor onze eigen organisatie en voor andere bibliotheken in het land.

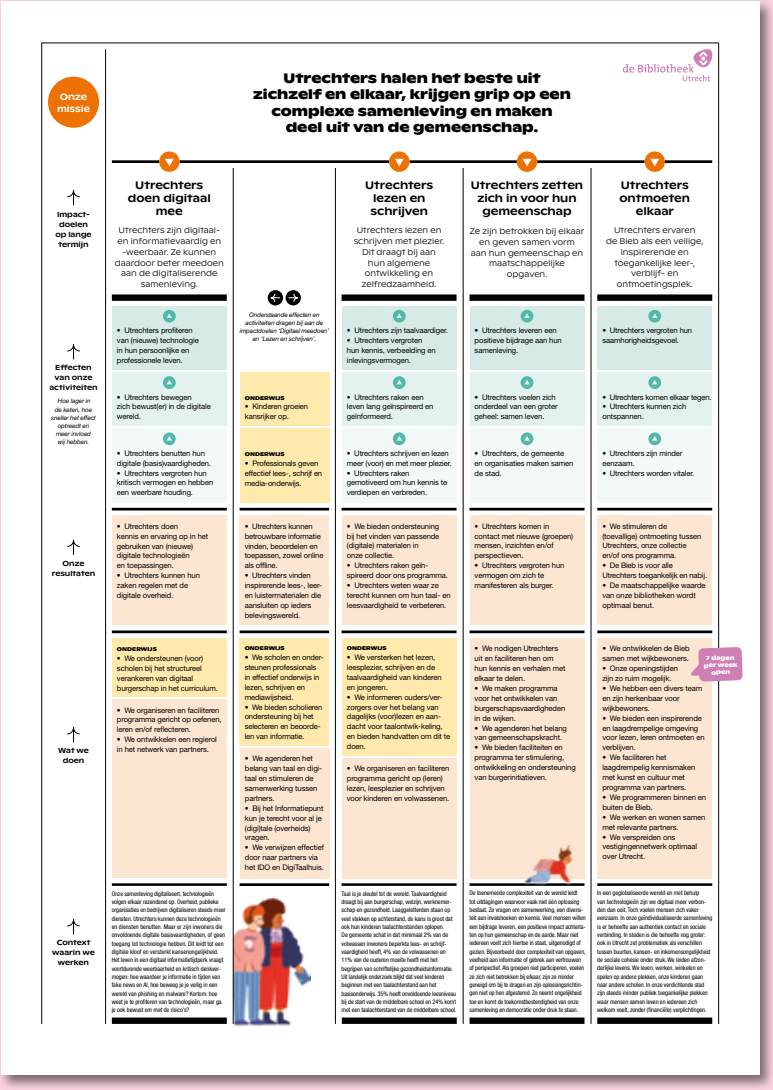
Collectie	STREEFCIJFER 2025	REALISATIE 2023
Aantal geleende collecties door scholen	650	650
Aantal geleende collecties door KOV's	180	180
Collectiediensten voor derden		
Beheer catalogi en systemen voor aantal bibliotheekorganisaties	24	23
Beheer catalogi en systemen voor aantal vestigingen	128	127
Aanschaf materialen vestigingen: aantal materialen	150.000	160.000
Aanschaf materialen vestigingen: aantal vestigingen	60	61
Aanschaf materialen vestigingen: aantal bibliotheekorganisaties	8	8



Nationale Voorleeswedstrijd
Sofian van de Anne Frankschool wint de Nationale Voorleeswedstrijd

Eindnoten

1 Gemeente Utrecht Utrecht Monitor – Bevolkingssamenstelling 26-6-2024
2 Gemeente Utrecht Samenvatting Utrecht Monitor 26-6-2024
3 Gemeente Utrecht Scheidslijnen in Utrecht 4-4-2023
4 Gemeente Utrecht Samenvatting Utrecht Monitor 26-6-2024
5 Gemeente Utrecht Coalitieakkoord 2022-2026 6-8-2024
6 PO-Raad Digitale geletterdheid leerlingen 21-8-2024
7 Pisa Nederland Resultaten 2022 18-8-2024
8 Uitvoeringsprogramma Basiseducatie Volwassenen 2023-2026 Gemeente Utrecht
9 Mark Deckers Boetevrije bibliotheek 18-8-2024
10 Gemeente Utrecht Scheidslijnen in Utrecht 4-4-2023
11 Gemeente Utrecht Beleidsnota Bibliotheek 2024-2034, doelstelling 1 'Een bibliotheek van de wijk'
12 Gemeente Utrecht Beleidsnota Bibliotheek 2024-2034'.



Onze verandertheorie

In onze verandertheorie omschrijven we de stip op de horizon: de missie van onze organisatie en onze impactdoelen. Vervolgens onderzochten we welke maatschappelijke veranderingen nodig zijn voor het behalen hiervan. En we bepaalden welke activiteiten we kunnen ondernemen om tot deze veranderingen te komen.

Bekijk hier onze volledige verandertheorie

Onze gesprekspartners

Velen dachten met ons mee voor het schrijven van dit beleidsplan, waarvoor onze dank. Hieronder noemen we – in willekeurige volgorde – onze gesprekspartners.

- In opdracht van ons organiseerde onderzoeksbureau Labyrinth in 2022 verschillende wijkgesprekken met gebruikers en partners over de functie, waarde en toekomst van de bibliotheek.
- Van TrendsActive kregen we, in de personen van Kees Elands en Kim Pillen, inspirerende begeleiding bij het formuleren en duiden van lange termijn maatschappelijke trends en bij de hieruit voortkomende behoeftes waartoe wij ons als bibliotheek verhouden.
- Het VSBfonds stelde om niet zijn impactmanager Margriet van Diggelaar beschikbaar, om ons te helpen met het opstellen van ons veranderverhaal voor onze impactstrategie.
- Onze strategische adviesraad, bestaande uit Arthur Kocken, Beate van Dongen Crombags, Frits Lintmeijer, Hans Boerkamp en Michael de Kruijf, dacht en las mee.
- Daarnaast voerden we boeiende gesprekken met Karin Boudewijns (U centraal), Anemoon van Dijk (Woonin), Klaas Gommers (Vereniging Openbare Bibliotheken), Radj Ramcharan (Stichting Lezen en Schrijven), Danielle Sauren en Ellen Visser (Taal Doet Meer), Hans van Soelen (voormalig directeur dBU) en Sam van Zandvoord (DOCK).
- De accounthouders bibliotheek bij de gemeente, in de personen van Barbara Wijsen en Ruth ten Hove, MO, gaven ons op verschillend momenten feedback en waren bij onderstaande bijeenkomst aanwezig.
- We organiseerden een bijeenkomst met gemeenteambtenaren, waar diverse beleidsterreinen werden vertegenwoordigd:
  - Shelley Kouwenhoven – Bestuursadviseur
  - Wilbert van Ittersum en David Langerak – Bouwen aan Sociaal
  - Willemijn Pheifer en Lotte van Zuijlen – Culturele Zaken
  - Stijn Arts – Digitale Stad
  - Gadiza Bouazani, Nicole Brenninkmeijer, Ruth ten Hove, René van der Meulen, Debbie Noordijk, Marianne van Teunenbroek en Barbara Wijsen – Maatschappelijke Ontwikkeling
  - Peter Paul Hellings – Publieksdienstverlening
  - Elkie van Ginneken – Volksgezondheid
- De beleidsplannen van en gesprekken met verschillende bibliotheken waren een bron van inspiratie.

Colofon

Ontwikkeld door
De Bibliotheek Utrecht

Beeld
Isabelle Cornet
Jelmer de Haas
Jamie Korbee
Liesbeth Dinissen
Maarten Mooiman
Maarten Noordijk
Pim Geerts
Utrechts Archief

Illustraties
Ellen de Bruijn

Redactie
Schrijf-Schrijf

Ontwerp
SANNA STUDIOS
Sanna Terpstra

Copyright
© september 2024
De Bibliotheek Utrecht

Beter een goede Bieb dan een verre vriend



BELEIDSPLAN 2025–2028
DE BIBLIOTHEEK UTRECHT